M A T E R I A Ł Y

MICHAŁ MUSZYŃSKI

GLOSY I ZAPISKI POLSKIE W STARYCH DRUKACH BIBLIOTEKI KÓRNICKIEJ

W niniejszych materiałach przekazujemy glosy i zapiski polskie tylko z kilku starodruków znajdujących się w zbiorach Biblioteki Kórnickiej, pozostawiając resztę do następnych publikacji. Zebrane tu glosy pochodzą ze starych druków: Inc.Qu.4—8; Inc.Qu.14—15; Inc.Qu.74; Inc.F.185.

Inc. Qu. 4—8. Jest to klocek składający się z 5 druków z XV w. Oprawa kodeksu pochodzi z XV w., deski obciągnięte skórą, na której mimo znacznego zniszczenia widać ozdobne tłoczenia o wzorach roślinnych. Pozostały również resztki okuć klamry do zamykania. Okładki od wewnątrz wyklejone są kawałkami pergaminu z pociętego rękopisu liturgicznego z XV wieku. Następnie jako karta ochronna następuje karta pergaminowa z nieco obciętym brzegiem z zapiskami łacińskimi z XIV wieku. Od strony wewnętrznej zapisano na niej ręką XV wieku znany żart łaciński językowy: *Inhorificabilitudinacionibus*, a niżej: *In honore beate Marie Genitricis. In nomine Domini amen. Genitrix virgo.*

Inc. Qu. 4 nosi tytuł: *Herbarius Maguntie* impressus Anno etc. LXXXIIII (1484). Inkunabuł wyszedł z drukarni Piotra Schöffera, na co wskazuje wytłoczony pod tytułem znak drukarski. Druk jest w formacie 4°[1]. Składa się z 5 kart nieliczbowanych, które oznaczono tu cyframi od I do V, potem następuje 150 kart liczbowanych, wreszcie po zielniku dodanych jest 20 kart nieliczbowanych i niesygnowanych z tytułem umieszczonym przy spisie rzeczy: *Particula secunda de simplicibus laxatiuis seu lubricatiuis etc.* Druga z tych kart nieliczbowanych w inkunabule kórnickim była pierwotnie czysta. Wypełniono ją zapiskami w wieku XVII i XVIII. Natomiast w egzemplarzu opisanym przez Haina drugiej karty w ogóle brak.

Zielnik moguncki ułożony jest w ten sposób, że pół strony *recto* zajmuje ręcznie kolorowany drzeworyt przedstawiający roślinę, pod nim z lewej nazwa łacińska rośliny, z prawej zaś niemiecka. Pod samym drzeworytem, najczęściej

[1] Hain, *Repertorium Bibliographicum* nr 8444.

w środku, czasem nieco wyżej, wpisano polską nazwę rośliny. Dolna część strony *recto* i cała strona *verso* zawierają opis łaciński rośliny, a także jej właściwości leczniczych.

Sądząc po charakterze pisma i po pewnych właściwościach ortograficznych glosy te pochodzą z początku XVI wieku i są dziełem jednej ręki pisarskiej.

Układ nazw roślin jest alfabetyczny z tym jednak zastrzeżeniem, że nie stosowano się do alfabetycznego układu dalszych liter. Atrament, którym wpisywano glosy, czasem jest intensywnie czarny, czasem spłowiały lub zrudziały. Na niektórych glosach widoczne są ślady poprawek, dokonanych ręką późniejszą, prawdopodobnie w XVII w., gdyż z tego wieku pochodzą liczne zapiski polskie w tym druku, podające nazwy roślin, informacje, kiedy się one rozwijają i kiedy należy je zbierać.

Zapiska proweniencyjna z XVII w. wskazuje, że inkunabuł ten znajdował się w bibliotece Cystersów i był własnością klasztoru Panny Maryi w Koronowie: *Liber B[eate] Marie de Corona* oraz *Coronouiensis Monasterii*. Jeśli się weźmie pod uwagę, że raz nabyte księgi niełatwo opuszczały mury klasztorne, można z wielkim prawdopodobieństwem przypuszczać, że glosy polskie kórnickiego egzemplarza *Zielnika* są dziełem zakonnika z klasztoru Cystersów.

O wielkiej popularności *Zielnika* w Polsce świadczy fakt, że zachował się on w kilku egzemplarzach i w różnych wydaniach. Herbarz wydany w Moguncji w 1484 r. z glosami polskimi z końca XV w. miała Biblioteka Publiczna w Petersburgu. Dwa wydania *Zielnika* w Passau 1485 i 1486 mają także dopiski polskie z końca XV i początku XVI wieku. I one również znajdowały się w bibliotece w Petersburgu. Wreszcie glosy i zapiski polskie znajdujemy w egzemplarzach *Zielnika* Biblioteki Zamojskich oraz w *Herbarzu* niemieckim z Moguncji z 1485 r. Zresztą zbiory wyrazów, oznaczających nazwy roślin leczniczych, są bardzo liczne i często spotykamy je w rękopisach o treści bardzo różnorodnej[2].

Nazwą rośliny obiegową i powszechnie znaną wśród ludu, a także wśród warstw wykształconych, do których niewątpliwie należał cysters z Koronowa, była nazwa polska, nie zaś łacińska lub niemiecka zamieszczona w druku. Stąd właśnie wynikała konieczność oznaczenia polskimi nazwami roślin w *Zielniku*.

Należy jeszcze zaznaczyć, że glosy polskie *Zielnika moguncklego* ze zbiorów Biblioteki Kórnickiej ogłosił Z. Celichowski[3] poprzestając jednak tylko na transliteracji. Ponowne sprawdzenie odczytów Celichowskiego z oryginałem wykazało, że niektóre zapiski czytać można inaczej. Z tego też powodu

---

[2] J. Łoś, *Przegląd językowych zabytków staropolskich do r. 1543*, s. 151—154.

[3] Z. Celichowski, *Polskie glosy botaniczne w „Moguncklm Zielniku" z r. 1484* [w:] Materyały i Prace Komitetu Językoznawczego Akademii Umiejętności w Krakowie, t. 1, z. 1, s. 147—153.

glosy tego *Zielnika* włączono do niniejszej pracy, podając w przypisach odmienne lekcje Celichowskiego.

Inc.Qu.5—8 glos nie mają. Znajdujemy tylko na czystych, niezadrukowanych kartach, oddzielających poszczególne dzieła w klocku, zapiski łacińskie z początku XVI wieku z receptami, bądź też o innej treści, w których trafiają się poszczególne glosy polskie. Jedna z takich zapisek zawiera np. krótki spis koni z nazwiskami ich właścicieli, może dla celów wojskowych, na końcu zaś próby pióra.

Inc.Qu.14—15 zawiera dwa inkunabuły z końca XV w.[4] Są to Boecjusza *De disciplina scholarium*, wydana w Kolonii przez Henryka Quentella w 1493 r. i *De consolatione philosophie*, wydana w Strassburgu 1491 r. Klocek ten oprawiony jest w skórę brązową z wytłoczoną podwójną ramką złoconą. W rogach po jednej złoconej lilii, potem napis obejmujący tytuły obu dzieł. Między napisem supereksliibris z herbem Nałęczów i z inicjałami T.P. Oprawa jest późniejsza niż druk — prawdopodobnie z XVII wieku. Na pierwszej stronie, pod tytułem znajduje się drzeworyt, przedstawiający izbę szkolną z nauczycielem i dwoma uczniami. W obu dziełach znajdujemy bardzo liczne zapiski łacińskie interlinearne i marginalne drobnym pismem kursywnym. Glosy i zapiski polskie, również bardzo liczne, zawiera tylko Inc.Qu.15. Glosy te są najczęściej tłumaczeniem samego tekstu Boecjusza, czasami jednak odnoszą się do jakiegoś wyrazu komentarza.

Glosy polskie nie zawsze wpisane są nad właściwym wyrazem łacińskim, czasem bowiem umieszczono je na obu brzegach marginesów i tylko znak odsyłaczowy wskazuje na to, do jakiego wyrazu łacińskiego dana glosa się odnosi. Dzieje się to zawsze wtedy, gdy nad zdaniem lub wyrazem łacińskim umieszczono liczne zapiski łacińskie i dla glosy polskiej nie było już miejsca. W pracy niniejszej w miarę możności umieszczono glosę polską nad odpowiednim wyrazem łacińskim nawet wtedy, gdy w druku z podanych wyżej przyczyn znajduje się ona na marginesie.

Glosy **Inc.Qu.15** są jednej ręki i pochodzą z początku XVI w. Na karcie 55*v*. czytamy zapiskę: „Sicut circa Vistulam habitantes diluvium passi sunt 1515 i 1522" oraz „Ventus magnus patri meo Cracouie domum euertens 1515 ante dominicam Letare" — co stanowi *terminum post quem* powstania również glos polskich.

Najstarsza zapiska proweniencyjna tego inkunabułu pochodzi z końca XVI lub początku XVII wieku: „Ex Cathalogo librorum Andreae Słupski pleb[ani] Witkowicen[sis]". Następna zapiska z XVII w.: „Simonis Koch", wreszcie: „Pro Biblioth[eca] Monasterii S[anctae] Crucis in Caluo Monte donatus. Oretur pro eo". Najprawdopodobniej więc od Szymona Kocha książka przeszła do klasztoru benedyktynów Świętego Krzyża na Łysej Górze.

[4] Hain, *Repertorium Bibliographicum* nr 3382 i 3423.

Inc.Qu.74. *Sermones de Laudibus sanctorum fratris Roberti de Licio [Caraccioli] Ordinis Minorum episcopi Aquinatensis.* Około 1495[5].

Oprawa z końca XV w., deska obciągnięta skórą z tłoczeniami geometrycznymi i roślinnymi, w znacznym stopniu zniszczona. Ślady dwóch klamer do zamykania. Inkunabuł jest niefoliowany. W tym zbiorze kazań o świętych na folio 98 znajduje się kazanie o Zwiastowaniu Najśw. Maryi Pannie, na którego marginesie wpisana jest parafraza modlitwy *Zdrowaś Maryja* ręką z początku XVI wieku.

Zapiska proweniencyjna z XVII w.: „Casimiriensis Ecclesie", i z XVIII w.: „Stanislai Dolecki".

Wreszcie **Inc. F.185.** *Petri de Crescentiis Ciuis Bononiensis in commodum ruralium cum figuris libri duodecim.* Na karcie ochronnej uwaga ołówkiem: „Speyer. Peter Drach um 1490/95"[6].

Oprawa w biały pergamin z XVII/XVIII w. z wytłoczonym na grzbiecie tytułem dzieła. Kart foliowanych 153, na końcu zaś 4 niefoliowane karty spisu rzeczy. Glosy polskie pochodzą z początku XVI w. Zaczynają się od f. 73*v*., czyli glosowana jest tylko ta część dzieła, która mówi o roślinach. Układ jest taki, że nad drzeworytem rośliny umieszczona jest jej nazwa łacińska, pod nią natomiast lub trochę obok glosa polska.

Z proweniencji wynika, że inkunabuł Inc. F.185 był własnością biblioteki kolegium w Piotrkowie, potem zaś apteki tegoż kolegium: „Bibliothecae Collegii Petricoviensis S.P.Oa.9", następnie: „Pro Apoth[eca] Colle[gii] Petricoviensis SP".

Glosy z innych egzemplarzy Piotra de Crescentiis ogłosili J. Rostafiński[7], i H. Łopaciński[8].

Glosy polskie uznano już dawno za cenne źródło do poznania języka polskiego. Stąd też wielu językoznawców zajmowało się ich publikacją. Glosy polskie publikował A. Brückner[9], H. Łopaciński[10], W. Wisłocki[11], T. Wierzbowski[12] i wielu innych, jak to w cytowanym już tutaj dziele podaje J. Łoś[13].

Zainteresowanie glosami polskimi nie ustaje także w chwili obecnej. Ostatnio opublikował glosy polskie Jerzy Woronczak[14], ponadto przygotowuje

---

[5] Hain, *Repertorium Bibliographicum* nr 4476.

[6] Hain, *Repertorium Bibliographicum* nr 5826.

[7] J. Rostafiński, Symb. II, 339—342, N. XXVIII.

[8] H. Łopaciński, Prace Filologiczne IV, 762—790.

[9] A. Brückner, Prace Filologiczne IV, 561—585; Rozprawy XXIII, 297—298; XXV, 206—291; XXXIII, 180—185.

[10] H. Łopaciński, Sprawozdanie Komitetu Językoznawczego, V, s. 240—336.

[11] W. Wisłocki, Sprawozdanie Komitetu Językoznawczego, I, s. 1—141.

[12] T. Wierzbowski, Sprawozdanie Komitetu Językoznawczego, III, s. 58—72.

[13] J. Łoś, *op. cit.*

[14] J. Woronczak, *Teksty polskie w rękopisie nr 43 Biblioteki Kapitulnej we Wrocławiu z połowy XV wieku*, 1956.

się zbiorowe opracowanie glos wielkopolskich pod redakcją S. Wierczyńskiego[15], co dowodzi, że mają one wciąż żywą wartość dla badaczy naszego języka.

Wprawdzie glosy z inkunabułów i druków z początku XVI wieku są późniejsze niż większość opublikowanych glos z rękopisów średniowiecznych, mimo to wartość ich jest znaczna z tego powodu, że pochodzą one z okresu, kiedy powszechnie panowała łacina, a nie zaczęła się jeszcze na większą skalę twórczość w języku polskim. Język polski rozpoczyna dopiero walkę o swoje zupełne usamodzielnienie[16]. A proces ten dokonywał się powoli i z niemałymi oporami, jeśli pierwsze druki polskie ukazują się dopiero około 1514 r., chociaż drukarnie w Polsce działają już w latach siedemdziesiątych XV w. Dopiero wtedy, gdy zaczyna się drukować książki polskie w większej ilości, zachodzi konieczność rozwiązania wielu zagadnień z zakresu ortografii, jeszcze zupełnie płynnej i nieustalonej, a także uproszczenia i ujednostajnienia naszej pisowni[17]. Ponieważ początek XVI w. jest okresem poważnej ewolucji dokonującej się w języku polskim, glosy polskie z tego czasu, obok nielicznych polskich zabytków o charakterze bardziej literackim, stanowią ważny materiał badawczy dla językoznawców.

O ile codzienny język polski z końca XIV i pierwszej połowy XV w. jest dość dobrze znany przede wszystkim dzięki publikacjom W. Kuraszkiewicza i A. Wolffa[18] oraz H. Kowalewicza i Kuraszkiewicza[19], to gorzej ma się sprawa z drugą połową XV i pocz. XVI wieku. Z tego okresu mamy raczej zabytki o charakterze religijnym, którego słownictwo siłą rzeczy jest już określone swoim uroczystym charakterem. W materiałach ze starodruków Biblioteki Kórnickiej tu przedstawionych znajdujemy glosy polskie z innych dziedzin, mianowicie: z filozofii, poezji i nauk przyrodniczych.

Niniejsza praca, zawierająca glosy polskie wypisane z kontekstem łacińskim z 4 klocków inkunabułowych i zaopatrzone w transkrypcję, stanowi pierwszą część publikacji glos polskich ze zbiorów kórnickich. Dalsze publikacje obejmą glosy z pozostałych inkunabułów, a następnie z rękopisów średniowiecznych znajdujących się w tutejszej bibliotece.

Nie zamieszczono tu właściwego opracowania wspomnianych glos z punktu widzenia językoznawstwa, poprzestając jedynie na udostępnieniu ich w for-

---

[15] W Poznańskim Towarzystwie Przyjaciół Nauk powstał komitet do zebrania i wydania glos wielkopolskich i dawnych tekstów średniowiecznych znajdujących się w archiwach i bibliotekach Wielkopolski, którego przewodniczącym jest prof. S. Wierczyński.

[16] M. R. Mayenowa, *Walka o język w życiu i literaturze staropolskiej*, 1955, s. 10—11.

[17] K. Górski, *Literatura polska*, cz. I, s. 55—57.

[18] W. Kuraszkiewicz i A. Wolff, *Zapiski i roty polskie XV i XVI wieku z ksiąg sądowych Ziemi Warszawskiej*, 1950.

[19] *Wielkopolskie roty sądowe XIV i XV wieku*, t. 1, *Roty poznańskie*, 1959, t. 2, *Roty pyzdrskie*, 1960. Wyd. H. Kowalewicz i W. Kuraszkiewicz.

mie materiałów, które posłużyć mogą językoznawcom do badań nad językiem polskim z początku XVI wieku. Wydaje się, że i tego rodzaju praca jest potrzebna, a nawet konieczna, jeśli weźmie się pod uwagę, że glosy z reguły są paleograficznie trudne, pisane drobnymi literkami, kursywą mało czytelną. Glosy polskie bowiem wtłoczone są często między liczne glosy łacińskie, tak że wyszukanie ich jest niekiedy trudne, a z reguły wymaga przejrzenia całości zapisek rękopiśmiennych. Trudności, jakie napotyka się przy wyszukiwaniu i odczytywaniu wspomnianych glos polskich, ilustrują załączone zdjęcia kilku stron inkunabułu Inc.Qu.14—15.

W zasadzie zapiski łacińskie i polskie poszczególnych inkunabułów są wniesione jedną ręką pisarską, stąd też podział na ręce pisarskie odpowiada właściwie podziałowi na poszczególne zabytki drukowane.

Inc. Qu. 4

HERBARIUS MAGUNTIE IMPRESSUS ANNO MCLXXIIII

Contra scabiem equorum. Species que dicitur vulgariter *szadzyecz* — sadziec

Cerifolium	*Thrzebulya*	trzebula
Citonia	*Gdulye*	gdule
Cicuta	*Swynya wesch* (4/II)	świnia wesz
Cotula	*pszij Rvmijen*	psi rumień
Ciminum	*kmyn*	kmin
cauda equi	*przaszlka*	przasłka

Wyecheyecz (4/V)	wiecheć
... pone ad cusile alias *na kuznycza* (4/V)	kuźnica
Contra *Dychawycza* (4/V)	dychawica
... sub pectore que dicitur *podpyerznya* (4/V)	podpierśnia

k.	1 Absintheum	*pyolun*	piołun
„	2 Abrotanum	*Bozedrzewko*	Boże drzewko
„	3 Altea	*vyelkij szlasz*[1]	wielki ślaz
„	4 Acorus	⟦*Cosaczijecz*⟧[2]	kosaciec
„	5 Acetosa	*sczaw*	szczaw
„	6 Agrimonia	*rzepijk*	rzepik
„	7 Allium	*Czosznek*	czosnek
„	9 Ameos	*wroticz*	wrotycz
„	10 Anetum	*Swoyszkij kopr*[3]	swojski kopr
„	11 Apium	*Opych*	opych
„	12 Arthimesia	*Szwyathego pyothra zyelye, podroznyk*[4] *kokorzek*	świętego Piotra ziele, podróżnik, kokorzek
„	13 Aristologia longa	*bylicza*	bylica
„	14 Aristologia rotunda	*kokorzek*	kokorzek
„	15 Asarum	*kopijtnik*	kopytnik
„	16 Atriplex	*loboda*	łoboda

k. 18	Auricula muris	*nijedospijalek*	niedośpiałek
„ 21	Affodillus	*zlothoglow*	złotogłow
„ 23	Borago	*borak*	borak
„ 24	Buglossa	*voleve ijasijnczki* (!)[5]	wołewe języczki
„ 25	Betonica	*Bukwycza*	bukwica
„ 26	Branca ursina	*Nyedzwyedzynij, barszcz*	niedźwiedziny, barszcz
„ 27	Bleta	*cwikla*	ćwikła
„ 28	Bursa pastoris	*sporysch, krwawnijk*[6]	sporysz, krwawnik
„ 30	Baselicon	*czerwonija barvnijcza*	czerwona barwnica
„ 31	Brionia	*przestamp*	przestęp
„ 32	Cicorea	*podroznyk*	podróżnik
„ 33	Calamentum	*byala lyebyothka*, cobijla *mijantka*	biała lebiodka, kobyla miętka
„ 34	Centaurea	*Czetherzya*	ceterzia
„ 35	Cartamus	*crokosz*	krokosz
„ 36	Cinoglossa	*pszij ijazijk*[7]	psi język
„ 37	Camomilla	*rumnek*	rumnek
„ 38	Camepitheos	*vyelka oszanka, Smijglowki camedreos Mala osanka*	wielka osanka, śmigłowki mała osanka
„ 39	Capillus Veneris	*nyewyesczye wloszy, Mathkyboze wloschij*	niewieście włosy, Matki Boże włosy
„ 40	Cepe	*Czebulyą*[8]	cebula
„ 42	Custuta	*kanya przadzą*[9]	kania przędza
„ 43	Cyperus	*polnij Galgan*	polny gałgan
„ 44	Celidonia	*Zlothnyk, yasthkvlye zyelye*[10]	złotnik, jastkólę ziele
„ 45	Cathapucia	*Skoczek, terlijcz*[11]	skoczek, terlic
„ 46	Cucumer	*Hogurek*[12]	hogórek
„ 48	Canapus	*Konop*	konop
„ 49	Daucus creticus	*marchew polna, marchew domowa Szwynak, Gnijasdo ptasye*[13]	marchew polna, marchew domowa, świniak, gniazdo ptasie
„ 50	Diptamus	*Gadowe zyelye, yadowe korzenye, Thrzomdala*	gadowe ziele, jadowe korzenie, trzomdała
„ 51	Esula minor	*Szosznka*	soska
„ 52	Endiuia	*Mlyecz, Szvijnij Mlyecz*	mlecz, świni mlecz
„ 53	Eupatorium	*Schadzecz*	sadziec
„ 54	Enuta	*Homan*	oman
„ 55	Epatica	*dzyewyaczyerznyk*[14], *watrobne zyelye Maijownijk*	dziewięcierznik, wątrobne ziele, majownik
„ 56	Elleborus albus	*czemijerzycza*	ciemierzyca
„ 57	„ niger	*olesznik*	oleśnik
„ 58	Ebulus	*Chebdzije*	chebdzie
„ 59	Edera terrestris	*bluscz, Bluscz*	bluszcz
„ 60	„ arborea	*bluscz*	„
„ 60	na marginesie:	*balsamita kobylya Mijanthka*	kobyla miętka
„ 61	Fumus terre	*Polna rutha*	polna ruta
„ 62	Feniculus	*kopr wloskij*	kopr włoski
„ 63	Fragaria	*Svmnijcze, malijnij*	sumnice, maliny
„ 64	Fraxinus	*Gyeszyen*[15]	jesień
„ 65	Grana solis	*wroblye prosszo, lomy kamyen*[16]	wróble proso, łomikamień

k. 66	Galletricum	*salvia*	szałwia
„ 67	Garioffilata	*Benedicta*	benedykta
„ 68	Genciana	*Goryczka*	goryczka
„ 69	Genesta	*Slotovlosch, Sanovijeczij*[17]	złotowłos, zanowiec
„ 71	Hermodattulus	*baniją*	bania
„ 72	Iusquiamus	*byelyon, Byelon*	bielon
„ 73	Isopus	*yszop*	izop
„ 74	Ireos vel Iris	*kosacz, mijeczijkovije czyrwony*	kosacz, mieczykowie czyrwony
„ 73(75)	Iuniperus	*yalowyecz*[18]	jałowiec
„ 76	Iringus	*mykolagyek, Sthoglowyecz, Osth*	mikołajek, stogłowiec, ost
„ 77	Lilium	*lyliją*	lilia
„ 78	Lupulus	*chmijel*	chmiel
„ 79	Lapacium acutum	*cobijli sczaijph*[19]	kobyli szczaw
	„ rotundum	*podbijal*	podbiał
„ 80	Lactura	*lozyga*	łozyga
„ 81	Leuisticus	*lupsczek*	lubczek
„ 82	Lauendula	*Czysczyecz*	czyściec
„ 83	Laureola	*vylcze lyka*	wilcze łyka
„ 84	Mellissa	*myodvnka, roijownijk, maczije-rzaduschka*	miodunka, rojownik, macierza-duszka
„ 85	Mellifolium	*krwawnijk*	krwawnik
„ 86	Malua	*Szlyaz*	ślaz
„ 87	Menta	*Mijanthka*	miętka
„ 88	Mellilotum	*Mijodvnka, Nastrzeg albo Conijk*	miodunka, nastrzeg albo konik
„ 89	Matricaria	*Maruna, Marzana*	maruna, marzana
„ 90	Maiorana	*wyelgye zyelye, maruna*	wielgie ziele, maruna
„ 91	Marubium	*Marthwa pokrzywa*[20], *Schanijutha*[21]	martwa pokrzywa, szaniuta
„ 92	mora celsi	*yeschynij, jezijni*	jeżyny
„ 93	Mercurialis	*czysczecz, czisciec*	czyściec
„ 94	Mandragora	*pokrzijk, pocrijk*[22]	pokrzyk
„ 95	Nasturcium ortulanum	*rzeszucha, Rzerzucha*	rzeżucha, rzeżucha
„ 97	Nigella	*Zayaczy mak, nijcza*	zajęczy mak, nica
„ 98	Nenufar	*wodna lylya, Grzijbijenije*	wodna lilia, grzybienie
„ 99	Origanum	*czyrwona lebijotka*	czyrwona lebiodka
„ 101	Pionia	*Pywonia*	piwonia
„ 102	Petrosilium	*pyotruszka*	piotruszka
„ 103	Polipodium	*paprothka*	paprotka
„ 103	Purisago na marg.	*Czysczyecz*	czyściec
„ 104	Paritaria	*nocz y dzyen*[23]	noc i dzień
„ 105	Portulaca	*vloska Capusta, kurza stopa*	włoska kapusta, kurza stopa
„ 107	Porrum	*luk*	łuk
„ 108	Pentaffilon	*paczijpalczow*	pięcipalcow
„ 109	Pipinella	*Byedrzenijecz*	biedrzeniec
„ 110	Papauer	*mack*	mak
„ 111	Populus	*thopola*	topola
„ 113	Pastinaca domestica	*pasternak*	pasternak
„ 115	Raffanus	*Rzothkyew, rzothkijew*	rzodkiew
„ 116	Radix	*chrzan*	chrzan

k. 118	Rosmarinus	*bagno borowe*	bagno borowe
„ 119	Rapa	*rzepa*	rzepa
„ 121	Rubea tinctorum	*marzana*	marzana
„ 122	Solacrum	*pszynky*	psinki
„ 123	Spinachia	*Spynak*	szpinak
„ 124	Siler montanum	[[*wloszky kopr*]]	włoski kopr
„ 125	Sinapis	*gorczycza*	gorczyca
„ 126	Squinantum	*plesznyna*	pleśnina
„ 127	Serpentaria	*wazownÿk*	wężownik
„ 128	Satirion	*Serdecznÿk, kozyellÿ ÿaÿka*	serdecznik, kozielé jajka
„ 129	Scicados citrinum	*kacenkij*[24]	kacenki
„ 133	Semperuiua	*wyelgy Roszchodnyk szymszelon*	wielgi rozchodnik szymszelon
„ 135	Sambucus	*byesz*	bez
„ 136	Salix	*wyrba*	wirzba
„ 137	Saxifraga	*lomÿ kamyon*[25]	łomikamień
„ 138	Scolopendria	*gelÿenÿ yaszÿk*	jeleni język
„ 139	Scabiosa	*dryakyew, polna dryakew*	driakiew, polna driakiew
„ 143	Serpillum	*Maczyerzaduszka*	macierzaduszka
„ 144	Taxus Barbatus	*Dzewana*	dziewana
„ 145	Tormentilla	*prerwypep, przerwÿpap, dabrowka*	przerwipęp, dąbrówka
„ 147	Virga pastoris	*Sczotki*	szczotki
„ 148	Urtica	*poczrÿwa*	pokrzywa
„ 149	Valeriana	*koszlek*	kozłek
„ 150	Usnea	*mech*	mech

Z recept:

„ 152	Contra idropismum alias *spuchlyna*	spuchlina
„ 152	... deorsum rasum alias *szkrobana*	skrobana
„ 160	... semen lini quod dicitur *slowyen*; *polszky kmÿn*	słowień, polski kmin

Na marginesie:

„ 155v	Calamus aromaticus	*thatarszkye zyelye*	tatarskie ziele
„ 168	Castoreum	*bobrowy sthroÿ*	bobrowy strój
„ 170v	Sapo	*szmothana*	śmiotana

Odmienne lekcje Z. Celichowskiego:

[1] vyelkj szlasz
[2] przekreślone
[3] swoyszkj kopr
[4] podroznik
[5] voleve ÿasÿnczkÿ
[6] sporysz
[7] pszy iazyk
[8] czebulya
[9] kanya przodza
[10] yaschkolye zyelye
[11] trlÿcz
[12] bogurek
[13] gnyasdo ptasche
[13] dzyewyaczyennyk
[15] brak
[16] łomy kamien
[17] Janovÿeczÿ
[18] yalovyecz
[19] cobyli sczaw
[20] marchwa pokrzywa
[21] szanÿatha
[22] poczyk
[23] nocz y dzien
[24] kocenkÿ
[25] łomÿ kamien

Inc. Qu. 5.

[na końcu] ... talaria arboris *gyeszyenyove* alias *Lvczywo*	jesieniowe, łuczywo
... contra *guzy* in aliquo membro	guzy
... dicto *romanovo korzenye*	romanowo korzenie
... scinde alias *szkroby*	skrobi
Contra ignem in vulneribus *myschothrzew*	mysiotrzew

Inc. Qu. 7.

Skrzesowski eqwo vloszycz strelcz czemnosywy. Item Saleny valach strelczczy szywy wloszy. Item Jan eqws czemnosywy strelczy. Item Babski valach strelcz innochodnyk sywy. Item eqws Scroboth vrony a stary circa koszycze.	Skrzeszowski equus włosy-ć strzelc ciemnosiwy. Item Szaleny wałach strzelczy siwy włosy. Item Jan equus ciemnosiwy strzelczy. Item Babski wałach strzelc inochodnik siwy. Item equus Szkrobot wrony a stary circa Koszyce

Na końcu druku na karcie niezadrukowanej:

Vrozenemv panu apanu...	Urozenemu panu a panu...
Velyczemoczny pane apane nam zvlascza	Wielice mocny panie a panie nam zwłaszcza
myly sluzbą swą vzkazugącz osweczeni pane	miły służbę swą ukazując oświeceny panie

Inc. 15.

BOETII VIRI CELEBRRIMI DE CONSOLATIONE PHILOSOPHIE LIBER CUM OPTIMO COMMENTO BEATI THOME

skladalem	składałem
k. 9 Carmina qui quondam studio florente peregi ...	dulces et delectabiles cantilenas *wessole wyersche* — wesołe wiersze
florente i.e. quando floruit mea sciencia — *gdym slynol wnavcze* — gdym słynął w nauce	
roskazuiją	rozkazują
k. 9v. Ecce mihi lacere dictant scribenda Camene lacere	*ktore vmyslij lyvczykye zamyeschawayą* — ktore umysły ludzkie zamieszawają
Et veris elegi fletibus ora rigant	
[[*mnije smvtnemv*]]	mnie smutnemu
carmina mestissima — *smvtne vyerzsche*	smutne wiersze
k. 10 Has saltem nullus potuit peruincere terror	
ne nostrum comites prosequerentur iter...	
ys bij snąmij nyeslij na wygnąnije	iżby s nąmi nie szli na wygnanie
k. 10v. Solantur mesti nunc mea fata senis	
smyercz moija	śmierć moja
swoijmij nyedostatky nyedomnijmaną	swoimi niedostatki niedomnimana
Uenit enim properata malis inopinata senectus	

klopot	kłopot
Et dolor etatem iussit inesse suam	
rospuszczaiją siją włoschy schywe	rozpuszczają się włosy siwe
intempestiui funduntur vertice cani	
Et tremit effeto corpore laxa cutis...	
drzij wyschłym czijelye smarszczona	drzy⟨w⟩wyschłym ciele smarszczona
ktora nyeprzychodzy czasu lyath sczesnich	ktora nie przychodzi czasu lat szczesnych
k.11 Mors homini et felix que se dulcibus annis	
Inserit...	
sdradlywe *folgowala*	zdradliwie, folgowała
Dum leuibus malefida bonis fortuna faueret	
moye sdrowye	moje zdrowie
Pene caput tristis merserat hora meum...	
Protrahit ingratas impia vita moras.	
nyeprzyemne przedluzenije	nieprzyjemne przedłużenie
czemvszcije schyą chelpili	czemuście się chełpili
k.11v. Quid me felicem toties iactastis amici	
Qui cecidit, stabili non erat ille gradu...	
wstadlye stalym	w stadle stałym
Rumijonij *moczi*	rumiony, mocy
k.12 ... colore viuido atque inexhausti vigoris...	
podlug pospolitego wsrostv lyvczkyego	podług pospolitego wzrostu ludzkiego
... ad communem sese hominum mensuram cohibebat	
valencia — *schijla*	siła
... hominum frustrabatur intuitus...	
omijlyalsyą	omylał się
vtkąne	utkane
k.12v. Uestes erant ... indissolubili materia perfecte...	
nyedbali starosczi	niedbały starości
... caligo quedam neglecte vetustatis obduxerat.	
v nijcskijego podolkv	u ni[c]skiego podołku
k.13 Harum in extremo margine P. Grecum in supremo	
vero T. legebatur in textum. Atque inter vtrasque	
na wsras drabin *visschi*	na wzraz drabin wysszy
litteras in schalarum modum gradus quidem insigniti...	
podduszczayancz	poduszczając
k.13v. ... musas vidit ... verba dictantes...	
vsdrowijlybi	uzdrowiliby
Que dolores eius non modo nullis foverent remediis...	

	vyączym rozumv	więcym rozumu
	He sunt enim que in fructuosis affectuum spinis...	
	...a passione — *s nijedostatkv*	z niedostatku
	...minus moleste ferendum putarem...	
	nyetak bi mij bilo czyerpycz	nie tak by mi było cierpić
k.14.	... sed abite potius Sirenes vsque in exitium dulces...	
	o muse nyeczyste bogynije na skazą.	o muzie nieczyste boginie, na skazę
	His ille chorus increpitus deiecit	
	vkazal srom z przes zaczerwyenye	ukazał srom [z] przez zaczerwienie
	humi mestior vultum confessusque rubore	
	rzenycza wlozona	źrzenica, włożona
k.14v.	At ego cuius acies lachrymis mersa caligarat...	
	vdrączone, swyeschone	udręczone, zwieszone
	... luctum gravem atque humum merore deiectum...	
	o zasmuczenyv	o zasmuceniu
	wpoijoną	upojona
k.15.	Heu quam precipiti mersa profundo	
	tąpijeije opusczifschy wlasne rozmyslanye	tępieje opuściwszy własne rozmyślanie
	Mens habetet propria luce relicta...	
	precipiti profundo — *spadnijoną gląbokoscziją przikrą*	spadnioną głębokością przykrą
	czesnijmij powolnosczyamij	czesnymi powolnościami
	Tendit in externas ire tenebras bonis fortune...	
	zachwijąna	zachwiana
	Terrenis quotiens flatibus acta	
	Crescit in immensum noxia cura	
	nad swyczay	nad swyczaj
	yasnego czasu	jasnego czasu
k.15v.	Hic quondam celo liber aperto	
	Swijkl bil widawacz schyą kv rosmyslyanijv nijebijeskich byegow	zwykł był wydawać się ku rozmyślaniu niebieskich biegów
	rosmyslyacz biegi nyebyeskije	
	Suetus in ethereos ire meatus	rozmyślać biegi niebieskie
	rosmislyal swyatloscz	rozmyślał, światłość
	Cernebat rosei lumina solis...	
	rosmayte obracząnye	rozmaite obracanie
	Et quecunque vagos stella recursus	
	Exercet varios flexa per orbes	
	Compensam numeris victor habebat	
	ogarnijone gwyasdij przes lyczbą	ogarnione gwiazdy przez liczbę
	wodi morskye rowne czassv spokoynego	wody morskie rowne czasu spokojnego
k.16	Quin etiam causas vnde sonora	

Flamina solicitant equora ponti...
Uel cur Hesperias sidus in vndas
ktora mayacz *wschodzij[c]z* — ktora mając wschodzić
Casurum rutilo surgat ab ortu...
przywodzij ku myernosczi — przywodzi ku mierności
Quis veris placidas temperet horas...
roku opitego — roku opitego [obfitego]
Quis dedit vt pleno fertilis anno
opituye — opituje [obfituje]
Autumnus grauidis influat vuis
dowijadowyą syą — dowiadowują się
Rimari solitus atque latentis
Nature varias reddere causas
tayemnego przijrodzenija rzeczij — tajemnego przyrodzenia rzeczy
Botrum est — *grono wyna* — grono wina

zamyeschąny na swoym rozumije — zamieszany na swoim rozumie
k.16v. Nunc iacet effeto lumine mentis...
mysly — myśli
Decliuumque gerens pondere vultum
Cogitur heu stolidam cernere terram
skaradą zyemyą — skaradą ziemię
passio — *mysl* — myśl

k.17 Sed medicine inquit tempus est potius
nysz narzekanija — niż narzekania
quam quereleB. Tum vero totis in me in-
weyrzawschi — wejrzawszy
tenta luminibus...
vikarmyoni — wykarmiony
... nostro quondam lacte nutritus
vziwyony — używiony
nostris educatus alimentis in virilis animi
wsroslesch *ktora czi dala* — wzrosłeś, która ci dała
robur euaseras. At qui talia contuleramus
wnyeswyczijązony — w niezwyciężony
arma que nisi primo abiecisses inuicta te fir-
mocznosczij bronyli by czya moie navky — mocności broniliby cię
zumijąny — moje nauki, zumiany
mitate tuerent... Pudore an stupore siluisti...
... sed te vt video stupor opressit
zvmyąnye — zumienie

pomalv *zapąmyątanye* — pomalu, zapamiętanie
k.17v. ... leniter manum... lethargum... communem
rostargnyonijch *przidzye ksobye* — roztargnionych, przydzie k sobie
illusarum mentium... recordabitur facile sui...

zakazone	zakażone
... nube caligantia tergamus...	
... oculosque meos fletibus inundantes	
polyąne	polane
zwynawsky zebrawsschi odzyenije vtarla	zwinąwszy, zebrawszy odzienie, utarła
contracta in rugam veste siccauit	
oddalywschy nocz *ządlijwosczi*	oddaliwszy noc, żądliwości
k.18 Nunc me discussa liquerunt nocte tenebre	
mocz	moc
Luminibus prior rediit vigor	
zakrite	zakryte
Ut cum precipiti glomerantur sidera choro	
bywa zastawyono nawalnijmij dzdzamij	bywa zastawiono nawalnymi dżdżami
Nimbosisque polus stetit imbribus...	
czyemnij dzyen oddalil	ciemny dzień oddalił
... et clausum reseret diem	
potwyerdzoni	potwierdzony
Emicat et subito vibratus lumine Phebus	
Mirantes oculos radiis ferit	
tąpijeije zemvije	tępieje, ziemuje
k.19 ... ad cognoscendam medicantis faciem	
mocznoscz vznalem rozumv	mocność uznałem rozumu
mentem recepi ...	
Gdym obroczyl *mądką*	gdym obrócił, matkę
Itaque ubi in eam deduxi oculos... respicio nutricem meam...	
abostesch oskarzona yako y ya	aboś też oskarżona jako i ja
An vt tu quoque mecum rea falsis criminationibus agiteris...	
balą	bała
Meam si criminationem vererer...	
vdrączoną	udręczona
... apud improbos mores lacessitam periculis	
mądroscz	mądrość
esse sapientiam ...	
iniuriis — *krzywdami*	krzywdami
[[*bycz schyą gij*]]	być się ji
nauczyczyl	nauczyci⟨e⟩l
k.19v. ... preceptor eius Socrates iniuste victoriam	
przed moiją oblicznosczią	przed moją oblicznością
mortis me astante promeruit ...	
przywlasczycz	przywłaszczyć
pro sua quique parte raptum ire molirentur	
gdy yą odwolawala sbrąnyayączą	gdy ją odwoławała zbraniającą
meque reclamantem renitentemque velut in partem	

roserwali mnijmaijąncz aby wsitko vmyelij	rozerwali, mnimając aby
prede traherent... ab ea panniculis totam me sibi	wszytko umieli
cessisse credentes abire...	
wypądzenija czudzozemskije	wypędzenia, cudzoziemskie
k.20 Quid si nec Anaxagore fugam... quam sunt peregrina...	
nnyye snamyenyta	ninie znamienita
... nec in celebris memoria est scire potuisti...	
yestesmij vtrudzenij ta yest wolya	jestesmy utrudzeni
k.20v. ... agitemur procellis quibus hoc maxime propositum est...	ta jest wola
... temere ac passim lymphante raptatur...	
błądem	błędem
ktore zebrąnije przeczijwnoscz	ktore zebranie, przeciwność
Qui si quando contra nos aciem struens valentior	
nalyeglabi strzimąnij	naległaby, strzymany
incubuerit... sarcinulas occupantur...	
walem vtwijerdzenij	wałem utwierdzeni
... vallo muniti quo grassanti stulticie aspirare fas non sit...	
głupyą vpornoscz	głupią uporność
in arcem — na *wissokije rosmyslyąnije navky*	na wysokie rozmyślanie nauki
slawny wecznoczie	sławny we cnocie
k.21v. ... Quisquis composito serenus euo	
podeptal	podeptał
Fatum sub pedibus egit superbum	
sam nyesklonyoni na zadną stroną	sam nieskłoniony na żadną
Fortunamque tuens vtranque rectus...	stronę
nyeprzespyeczności	nieprzezpieczność
Non illum rabies mineque ponti	
ruchayąnczego wylyewąne wrzenye	ruchającego, wylewane wrzenie
Versum funditus agitantis estum	
gdy schyą rozerwą skali	gdy się rozerwą skały
Ne ruptus quociens vagus caminis...	
Ardentis via fulminis mouebit	
zapalyayączego	zapalającego
gnyewayącze s ÿ ą	gniewające się
k.22 tyrannos ... sine viribus furentes...	
potlumijesz	potłumiesz
Exarmaueris impotentis iram...	
nyerządzyelbij schyą podlug vstawij	nie rządziełby się podług ustawy
Quod non sit stabilis suique iuris	
odrzucza rozum odstąpywschi	odrzuca rozum, odstąpiwszy
Abiecit clypeum locoque motus	

nectit qua valeat trahi cathenam
sprawya *obiczaij* — sprawia, obyczaj

rozumyesch to — rozumiesz to
k.22v. Sentis ne inquit hec atque animo
yestli to na swoy rozum byerzesz iestliczo rosumijesch oto — jestli to na swój rozum bierzesz, jestli co rozumiesz oto
illabuntur tuo. Expers es lire alias
masch syą tak yako oschyel kyedi mv gądą — masz się tak jako osieł kiedy mu gędą
Esne asinus ad liram
czemv schyą lsąmij polyewasch obijaw — czemu się łzami polewasz, objaw
Quid fles quid lachrymis manas confiteare mihi...
nyedostatek azacz iessczi trzeba powyadacz — niedostatek azać jeszcze trzeba powiadać
... oportet vt vulnus detegas tuum
zatym — zatym
B. Tum ego collecto in vires animo...

przes instrumenta przipravwyony navky — przez instrumenta przyprawiony nauki
k.23 ... cum mihi siderum vias radio describeres...
nauczalas — nauczałaś
... ad celestis ordinis exemplar formares...
panstwa — państwa
... sanxisti beatas fore respublicas si eas vel
lyvdzij navczeny — ludzi nauczeni
studiosi sapientie regerent...
skazą *czinili* — skazę, czynili
... pestem bonis ac perniciem inferrent...
vczącz schią prziwyescz napospoliti vczinek — ucząc się przywieść na pospolity uczynek
... secreta ocia didiceram transferre in actum

wpusczil — wpuścił
k.23v. ... mentibus inseruit deus...
ku dostoynosczy — ku dostojności
... nullum me ad magistratum nisi commune bonorum
ijzem nye myal zadnij woli *rosgnijewąnije* — iżem nie miał żadny woli, rozgniewanie
omnium studium detulisse... offensio...

k.24 *vpornoscz* *przeczivnij* *powsczyągnąla starostą* — uporność, przeciwny, powściągnęła starostę
... impetum facientem obuius excepi... regie prepositum
oddalyl *potwarstwy nijekarne* — oddalił, potwarstwy niekarne
domus ab ... iniuria deieci... infinitis calumniiis
lakomstwo *swą staloscziją* — łakomstwo, swą stałością
impunita ... auaricia... auctoritate protexi. Nunquam
przywyodl — przywiódł
me a iure ad iniuriam quisquam detraxit prouincialium
ossobnij *podathkij* — osobny, podatki
fortunas tum priuatis rapinis tum publicis vectigali-

Prosa sexta

¶ Signat tempora propriis. Dic ondit phia tpa nõ pmisceri q̃ deꝰ distinxit vicẽs. Deꝰ signat. i. ornat. tpa aptãs ea pprijs officijs nec ipe deꝰ patit misceri vices. i. alternatões tp̃n. ita q̃ ipse vat officio deputatã. mentiat alteri q̃s vices. et po. z ipe coercuit. i. distinxit. z addit sic quercs aliq̃ tpe nõ debito frustrat in q̃ rẽdo, sic illud q̃ deserit certũ ordinẽ ꝓcipiti. i. fortuna via illud non by letos exit. i. pspez euẽtũ sic a sitt si phia reli/cto debito tpe ministrassz boetio fortez medicinã. nõ sinisz pspata i medicãdo ipm. ¶ Nota q̃ pp te butã ordinẽ res ꝓcãtur in suo eẽ et in sui natura. z q̃ des ficit ab ordine eriez defit ab ẽ. Unde boetiꝰ ãrto butꝰ se cũda pia. Est enim q̃ retinet ordinem suatez naturez. q̃ ꝓ ab ẽ deficit. elic q̃ in sua natura si/tũ ẽ dereliq̃ propẽ quod debetꝰ ordo in oto ẽ obfuãdus Ulti poeta. Est ordo sũma times sapi tis in arte. Ergo di cit phia q̃ ꝓcipiti via. ¶ Nota omne agẽs in agẽdo vsp̃ sumere sibi bonum finẽ q̃z ratione boni finis agens merentur tpõe mali finis demerez. Ulti poeta. nõ datur exemplo bona post pmordia merces. Cõgrua sz rerꝰ finis finis habet. Cum igitur ite ordinatio impedi/ri bonitatẽ finis. ideo vitanda est. ¶ Prosa sexta primi libri.

Signat tempora propriis
Aptans officijs deus
Nec quas ipse coercuit
Misceri patitur vices
Sic quod precipiti via
Certum deserit ordinem
Letos non habet exitus

Prosa sexta primi libri

Primũ igitur pateris me pau
culis rogatiõibus statum tue
mentis attingere atq̃z tẽptare.
vt qui modus sit tue curatõis itelligã.
B. Tu vero arbitratu inquam tuo que
voles vt responsurum rogato. P.

Primũ igitur pateris. Hec ẽ sexta z vltima pia butꝰ pani in q̃ phia indrit cãm radicalẽ infirmitez boetij et q̃ntũ introgatõe. Et pmo phia capez benuolentiã boetij. ideo pẽt suas introgatões ibi. Cum illa dixit pmo. ¶ boni aliq̃ adhibẽ cibu remedia. ne p nimiã pater. i. adunit tis me phiez pmũ. pauca introgatõe. i. introgatõe. attingere inp. g cognosẽz atq̃z vtperez. i. riuari. ratẽ. i. dispositionẽ tue mẽtis. vt intelligã. i. cognoscã q̃ sit modꝰ tue curatõis. i. sanatõis. po p hz. Ego boetiꝰ inquã. i. dixi ei phia rogato. i. interrogato. tuo arbitratu. i. tua tuã. voluntatẽ. q̃ voles. vt p sic ri

Glosy polskie z początku XVI w., *Boetii... de consolatione philosophie liber...* K. 35 r.

Prosa prima

patienter toleret. vnde sicut iniuste agit qui vult iponere legē vsie sue. ita volens imponere legem fortune agit iniuste. hāc rōnem prendit in littera. ¶ Secundo declarat dictū suū p qdā similia. ibi. Si ventis. Prio vt. Postremo idest vltimo dicam q opz vt tu toleres. i. patiaris equo animo. i. pstanti aio quicquid geritur idest fit intra aream fortune idest intra mūd ū. cū semel sub

aream geritur cum semel iugo eius colla submiseris. ¶ Si manendi abeundiq; scribere legem velis ei quam tu tibi dominā sponte elegisti, nōne iniuriosus fueris, ⁊ impatientia tua sortē exacerbabis quam permutare non possis. ¶ Si ventis vela cōmitteres ꝓ quo voluntas peteret sed quo flatus ipelleret, pmouereris. Si aruis semiq; credere feraces inter se ānos sterilesq; pēsares fortune te regendum dedisti, domine moribus opoztet obtemperes. Au vero voluentis rote impetum retinere conaris. At omniū mortaliū stoliditsime si manere incipit sors esse desistit.

miseris. i. subiugaris. colla. i. tua iugo fortune apperendo temporalia tāq; ꝓpria maior meritorum. q. p sed si velis scribere idest scribēdo imponere. legem manendi ⁊ abeūdi ei quā tu tibi vñaz sponte elegisti. nonne fueris iniuriosus ⁊ impatientia. i. per iam impatientiaz exacerbabis. i. argues. sortē idest fortunā quā nō possis permutare. ¶ Nota q phia mundū appellat areā fortune. q. ficut i area iritulādo torquent manipuli. sic fortuna in mūdo torquet homines, nūc pspitate. nunc aduersitate rotādo. ¶ Notādū circa ꝓ q dicit non ne de iniuriosus fueris q iustitia ē libertas animi. tribuēs

vnicuiq; qd suū est sm suam digitatē deo amorē ⁊ obedientiā maiori reuerentiam. pari concordiā. ⁊ minori disciplinā. Si q famulus velit imponere legem vsie sue cui tenet exhibere reuerentiā. ogaret ꝓ iustitiā. ¶ Nota quicunq; efficitur bonis exteriorib ⁊ mutat sm mutationē eoz. vt esse subiectus fortune ⁊ colla sua iugo eius submittere. q. fortuna est vsia bonoz exteriorū. cū aūt fiat boe. q iniuria dat fortune volēs sibi iponere legē manēdi ⁊ recedendi.

¶ Si ventis vela cōmitteres. Hic pbat dictum suū per quedam similia. s. q fortuna non sit in potestate hominis dicit. Si cōmitteres vela supr nauis ventis. id pmouereris idest ducereris. non quo voluntas tua peteret idest desideraret. sed quo flatus venti te impellerent. Si crederes idest committeres

Glosy polskie z początku XVI w., *Boetii... de consolatione philosophie liber..*, K. 43 r.

	ktorzi bili vdrączonij	ktorzy byli udręczoni,
	bus pessundari... indolui...	
	zalowal	żałował
	swar gdi to krol wydzyal	swar, gdy to król widział
k.24v.	... certamen... rege cognoscente contendit...	
	pschi dworsczij	psi dworscy
	... cuius opes palatini canes ...	
	spasczek ządayancz tych dworzanow wyrwalem	z paszczęk żądając tych dworzanow wyrwałem
	... ab ipsis hyatum faucibus traxi...	
	abi nye opczyasyl	aby nie obciążył
	... accusationis pena corriperet odiis me...	
	zalozil	założył
	Cipriani delatoris opposui... magnas videor exacerbasse discordias... *poruschijcz*	poruszyć
	dlija ządze sprawiedliwosczi v dworzan	dla żądze sprawiedliwości u dworzan
k.25	... amore iusticie nihil apud aulicos...	
	od ktorich oskarzeny⟨a⟩... przes ktorich oskarzenije drączon iestem vdrączon	od których oskarżenia, przez których oskarżenie dręczon jestem, udręczon
	Quibus autem deferentibus perculsi sumus...	
	na oskarzenije	na oskarżenie
	... discipulus in delationem nostri nominis...	
	skazącnye kasn skazala	skazanie, kaźń, skazała
	... ire in exilium regia censura decreuisset...	
	przes kosczijoli sije bronijlij	przez kościoły się bronili
	... sese edium defensione tuerentur...	
	yestlibi naczas vstawijonij smiasta nye wisli	jestliby na czas ustawiony z miasta nie wyszli
	... vt nisi infra prescriptum diem a Rauenna vrbe decederent...	
	iestli visluchącna	jestli wysłuchana
	... nominis nostri delacio suscepta est...	
	vprzedzone wignącnije	uprzedzone wygnanie
k.25v.	... An illos accusatores iustos fecit premissa damnatio	
	dlya czego myą wijniją	dla czego mnie winią
	At cuius criminis causa arguimur summam queris...	
	pitasch iako syą to dzyalo	pytasz jako się to działo
	Modum desideras delatorem non documenta defferet	
	vstąpijcz na przeczijw maiestatowi krolewskyemv	ustąpić naprzeciw majestatowi królewskiemu
	quibus senatum lese maiestatis reum faceret...	
	rzecz nyeslusną	rzecz niesłuszna
k.26	... An optasse illius ordinis salutem nephas vocabo...	
	podlug nauky socratessovi	podług nauki Sokratesowy
	Nec mihi Socratico decreto phas esse arbitror vel	

przisvolicz przisiwolicz	przyzwolić
occuluisse veritate vel concessisse mendatium.	
yako syą ta rzecz ma bicz *rossądzenye*	jako się ta rzecz ma być,
Uerum id quo sit tuo sapientiumque iudicio esti-	rozsądzenie, aby było roz-
abi bilo rossądzono	sądzono
mandum relinquo...	
wprawach ma mocz	w prawach ma moc
k.26v. ...qui in omnibus negociis maximas vires habet...	
sprzischyągnyenya	sprzysięgnienia
.... conscius contra se facte coniurationis fuisse	
otpowyada	odpowiada
diceretur...	
vkazą myecz wolyą	ukażą mieć wolą
... contra virtutem querar esse molitos...	
bywa *mocz vczinicz*	bywa, móc uczynić
... fuerit... Posse autem contra innocentiam...	
dziwowi *dobre rzeczi*	dziwowi, dobre rzeczy
... monstro simile est ... bona vero vnde...	
zatraczenya senatow *vlozon wistąmp*	zatracenia senatów ułożon
k.27v. ... exitii maiestatis crimen in Albinum delatum...	występ
slawi	sławy
... recipit fame precium. Sed innocentiam nostram	
nasliaduije	naśladuje
quis exceperit, Pro vere virtutis premiis	
mijasto zaplaty	miasto zapłaty
falsi sceleris penas subimus	
pomstą podyąlem	pomstę podjąłem
wisnąnye *nijewijadomoscz*	wyznanie, niewiadomość
k.28 ... manifesta confessio... ingenii error...	
bich bil oskarzon	bych był oskarżon
si bonis omnibus necem struxisse diceremur presentem...	
visnąnego [[*oskarzenye*]] *przevicziązonego karala*	wyznanego, oskarżenie, prze-
tamen sententia confessum conuictum me punisset.	⟨z⟩wyciężonego karała
yakobi pyatsed tisyączi kraczayom	jakoby pięćset tysięcy kra-
Nunc vero quinngentis fere passuum milibus...	czają
wijelkij	wielki
... ob studium propensius in senatum morti	
yestem skazan	jestem skazan
proscriptionique damnamur...	
... ipsi etiam qui detulere viderunt	
onij ktorzi myą oskarzali	oni, którzy mnie oskarżali
zaczmylij	zaćmili
k.28v. ... sceleris admixtione fuscarent...	

wlyana	wlana
Atque et tu insita nobis omnem rerum...	
czarnokxiąstwa	czarnoksięstwa
... sub tuis oculis sacrilegio phas locum esse non erat.	
wpalyalasz	wpa[l]jałaś
Instillabas enim auribus...	
wuczinkach	w uczynkach
... actu ipso reuerendus ab omni crimine... defendunt	
brąnyaiją	braniają
o byedo *temv zasmuczenyv memv*	o biedo, temu zasmuceniu memu
k.29 Sed o nephas... At vero hic etiam nostris malis	
possąndzanye	posądzanie
cumulus accedit quod estimatio plurimorum	
zaplat vczinkow	zapłat uczynków
non rerum merita sed fortune spectat euentum	
srządzone	srządzone
eaque tantum iudicat esse prouisa que felicitas	
pochvalya, potvyerdza, wziąłasz vlomki dlya mnije	pochwala, potwierdza, wzięłaś ułomki dla mnie
commendauerit. Quo fit vt existimacio bona...	
yakye są gadkij lyvdzijom o mnije	jakie są gadki ludziom o mnie
Qui nunc populi rumores quam dissone multiplicesque sentencie	
piget reminisci hoc tantum dixerim ego vltimam...	
mą czyąskoscz *gdi to mąm spomijnacz*	mą ciężkość, gdy to mam spominać
gdi ktori wistąmp bywa wirzuczon	gdy który występ bywa wyrzucon
k.29v. ... quod tu miseris aliquid crimen affigitur	
slą slawą *zmazątm*	złą sławą, zmazą
... exutus existimatione fedatus...	
wijgnąnije *podnoschayancz siją*	wygnanie, podnoszając się
...tuli supplicium... leticiaque fluitantes...	
przistawąyanczego dlya mego nijedostatkv	przystawającego dla mego niedostatku
... fraudibus imminentem iacere bonos nostri dis-	
nyekarnosczyą	niekarnością
criminis... quidem facinus impunitate...	
nijedadzą siją gym sprawya⟨cz⟩ mijlcz bij zabit	nie dadzą się im sprawiać, milcz by zabit
... ipsa etiam defensione priuatos...	
nyeba gwasdzyanego	nieba gwiaździanego
k.30 O stelliferi conditor orbis...	
ktori prątkym obraczanym	ktory prędkim obracaniem
Rapido celum turbine versas...	
bądancz wpelnij	będąc w pełni
Ut nunc pleno lucida cornu	
gdy przidzye naprzecziwo	gdy przydzie naprzeciwo
Totis fratris obuia flammis	

przikriva	przykrywa
Condat stellas luna minores...	
Agiles noctis diuidis horas	
czijnysz krotkye godziny wnoczi	czynisz krótkie godziny w nocy
dączije	dęcie
k.31. Ut queas Boree spiritus aufert	
prziwracza	przywraca
Reuehat mitis Zephirus frondes...	
przipraweyą ije ku staloszczi	przyprawi*a* je ku stałości
Sirius altas vrit segetes	
czoma sdawnego obiczayv	co ma z dawnego obyczaju
Nihil antiqua lege solutum	
ponijza	poniża
k.31v. Fortuna vices premit insontes	
pomstą	pomst*a*
Debita sceleri noxia pena	
dobre lyudzije	dobre ludzie
Mores solio sanctaque calcant	
nijesprawijedliwą odmijąna	niesprawiedliw*a* odmi*a*na
Iniusta vice colla nocentes...	
przikrita	przykryta
Latet obscuris condita virtus...	
nycz nijeskodzą ym	nic nie szkodzą im
....nil nocet ipsis.	
ktorikolisch ktori rządzysch rzeczij	ktorykolisz, ktory rządzisz
k.32 Quisquis rerum federa nectis...	rzeczy
nyeprzespiecznosczyą	nieprzezpiecznością
Homines quatimur fortune salo	
gdij	gdy
Et quo celum regis immensum	
stalą zyemiją	stałą ziemię
Firma stabiles federe terras	
pokoyem	pokojem
wessolym	wesołym
... illa vultu placido nihilque meis...	
dalyekye wignąnye	dalekie wygn*a*nie
... sed quam longinqum esset exilium...	
nykomv to nyesluschalo vczynijcz	nikomu to nie słuszało uczynić
Nam id quidem de te nunquam cuiquam phas fuisset...	
... quondam multitudinis imperio regitur.	
wyelkosczy roskaziczyelyem	wielkości rozkazicielem
swyelkosczij	z wielkości
k.32v. Qui frequentia ciuium non depulsione letatur	

czinijcz podlug sprawyedliwosczi	czynić podług sprawiedliwości
Cuius agi frenis atque obtemperare iusticie...	
vstavyono	ustawiono
... antiquissimam legem qua sancitum est...	
ktori bisczyal schyą gyey trzimacz	ktory byś *ch*ciał się jej trzymać
... in ea sedem fundare maluerit. Nam qui	
wzachovanijv	w zachowaniu
vallo eius ac munimine continetur...	
polozenije	położenie
k.33 ... tua facies movet...	
vyklad nauką polozilam	wykład, naukę położyłam
Librorum quondam meorum sententias collocaui...	
wypissacz	wypisać
k.33v. ... tu quidem strictimque attingendum putasti	
roslavyone	ro[z]sławione
vulgi ore celebrentur...	
slym wynovanyv	złym winowaniu
... de nostra etiam criminatione doluisti...	
zapalyelya schyą bolyescz	zapalieła się boleść
... aduersus fortunam dolor incanduit conquestusque...	
nye yednako da	nie jednako da
non equa meritis premia compensari. In extremo	
na konczv vyerzschew zapalyonich	
muse seuientis vt vtique celum terras quoque...	na końcu wierszew zapalonych
zącz mowa sebrąnije	żądz, mowa, sebranie
k.34 Sed quoniam plurimas tibi affectuum tumultus	
przischedl nacziją	przyszedł na cię
incubuit diuersumque te dolor ira meror	
rostargayą	roztargają
distrahunt vti nunc mentis es nondum	
nijesluschąyą na cziją lijekarstwa ostre czyąskye	nie słuszają na cię lekarstwa ostre, ciężkie
te validiora remedia contingunt. Itaque	
snyenagla	snienagła
leuioribus paulisper vtemur vt que in	
klopotow przychodzączych	kłopotów przychodzących
tumorem perturbationibus influentibus...	
g⟨o⟩raijącza gwyasda	gorająca gwiazda
Cum Phebi radiis graue	
palij bijwa zapalyono	pali, bywa zapalono
Cancri sidus inestuat	
gdi rolije nyesą sprawne	gdy role nie są sprawne
Tum qui larga negantibus	
Sulcis semina credidit	
wschiąl by naschyenije	wsiałby nasienie

	omijlij go possel	omyli do poseł
k.34v.	Elusus Cereris fide	
	do dąmbv muschy ijcz do zolądzyv	do dębu musi ić, do żołędziu
	Quernas pergat ad arbores...	
	zamijescha sie, przikre bądzije	zamiesza się, przykre będzie
	Stridens campus inhoruit ...	
	sgrona wynne	z grona winne
	Vernos stringere palmites	
	rosdzijelijl	rozdzielił
k.35	Signat tempora propriis	
	przyrownayąncz	przyrownając
	Aptans officiis deus...	
	nijektorą nijestaloszcziją	niektórą niestałością
	Sic quod precipiti via...	
	dacz przijstąpycz do czyebije	dać przystąpić do ciebie
	... statum tue mentis attingere	
	dowyedzyedz schyą	dowiedzieć się
	atque temptare...	
	odpowyedz podlug twey wolij	odpowiedz podług twej woli
	Tu vero arbitratu inquam tuo que voles vt responsurum rogato	
	dotichmyast	dotychmiast
k.35v.	Cum illa huccine inquit mundum temerariis...	
	oth ty prawdij	od ty prawdy
	... sententie veritate depellatur...	
	wyyąte srządzenya bozego	wyjęte s rządzenia bożego
	hominesque tantum diuine exortes cure esse	
	narzekal *wtakym vmyslye*	narzekał, w takim umyśle
	deplorasti... cur in tam salubri sententia locatus...	
	baczą wtobye czego nyedostawa	baczą w tobie czego niedostawa
	Uerum alcius perscrutemur nescio quid abesse coniecto	
	azali miją to mililo	azali mię to myliło
k.36	Num me inquit fefelli	
	aprzeto gdi schyą wal abo mocznoscz rozerwye abo rostargnye	a przeto gdy się wał abo mocność rozerwie abo roztarggnie
	abesse aliquid per quod velut hiante val-	
	zasmuczenya	zasmucenia
	li robore in animum tuum perturbationum morbus irrepserit	
	zamijeschanije [[*weschlo*]] *wschedl*	zamieszanie, weszło, wszedł
	yako moze to bicz	jako może to być
k.36v.	Et quid fieri potest vt principio cognito quis sit	
	polozenýe *zasmuczenija*	położenie, zasmucenia
	finis rerum ignores. Uerum hi perturbationum mores	

isz mogą smyenycz — iż mogą smienić
et ea valentia est vt mouere quidem loco...
totum extirpare non possint
skasicz — skazić

k.37 Sed hoc quoque respondeas velim hominem ne te esse meministi...
czemv nijemam wijedzyecz czem człowyek — czemu nie mam wiedzieć czem człowiek
odpowyedzyecz — odpowiedzieć
Quid igitur homo sit poteris ne proferre...
yestlysz wijaczij ossobye nyevsnal — jestlisz więcy o sobie nie uznał
Nihil ne te aliquid esse nouisti.
klopotu — kłopotu
Nihil. Iam scio inquit morbi tui...

prziwroczenya — przywrócenia
k.37v. ... aditum reconciliande sospitatis inueni...
[[*szdartego*]] *yzesz zdarli* — zdartego, iżeż zdarli
et exulem te et expoliatum propriis bonis esse...
przewrotne, grzesne — przewrotne grzeszne
nequam homines atque nepharios ...
bląkacz sie — błąkać się
... sine rectore fluitare
ku vsnąnyv nijemoczi — ku uznaniu niemocy
magne non ad morbum modo verum ad interitum...

vsnąnije — uznanie
k.38 ... gubernatione sententiam quod eam non casuum
nye yednakosczi priczczij — nie jednakości przytczy
nijevstavicznosczi prziczczi *poddąną* — nieustawiczności przytczy
temeritati sed diuine rationi subditam credis... — poddaną
gorączoscz czo wyedzye ku ziwotowi — gorącość co wiedzie ku żywotowi
... iam tibi ex hac intima scintillula vitalis calor illuxerit...
odrzuczili — odrzucili
... vt quotiens abiecerint ...
biwayą ogarnyone — bywają ogarnione
... opinionibus induantur et quibus orta...
zaczmijenije *vmijsl* — zaćmienie, umysł
perturbationum calligo verum illum confundit intuitum...
vmnyeyschacz — umniejszać
... fomentis attenuare...
oddaliwschi początky czo wyodą ku smutkv — oddaliwszy początki co wiodą ku smutku
... dimotis fallacium affectionum...

czarnijmij obloky *zakrite* — czarnymi obłoki, zakryte
k.38v. Nubibus atris Condita nullum

nye mogą nam dawacz zadny swyatlosczi	nie mogą nam dawać żadny światłości
Fundere possunt Sidera lumen	
zamyeschayącz	zamieszając
Si mare voluens Turbidus Auster...	
wrzenije morskye podobna	wrzenie morskie, podobna
Misceat estum... Parque serenis...	
zam ÿ eschona nye moze bicz przeirzista	zamieszona, nie może być przejrzysta
Sordida sceno. Uisibus obstat ...	
Rupe soluti Obice saxi	
gdi schiją mv sprzecziwij	gdy się mu sprzeciwi
prawą drogą	prawą drogą
k.39 ... si vis... Cernere verum Tramite recto	
chczeslij myecz prawą drogą zaczmyony vmysl	chceszli mieć prawą drogę, zaćmiony umysł
Carpere callem... Nubila mens est	
Vinctaque frenis Nec vbi regnant	
swyczijązonij zasmuczenijm namijatnosczi czijelijesnijch	swyciężony zasmucenim namiętności cielesnych
polozenye	położenie
k.39v. ... egritudinis tue causas habitumque cognoui	
yestes zasmuczon	jesteś zasmucon
fortune prioris afectu desiderioque tabescis...	
rosmayte farbi	rozmaite farby
k.40 Intelligo multiformes illius prodigii fucos...	
Krom zadny nadzijeije	Krom żadny nadzieje
... confundat eos quos insperata reliquerit	
smogynavkij przeslyadowalasch	z moji nauki, prześladowałaś
k.40v. ... eamque de nostro aditu prolatis insectabare sententiis...	
Uerum omnis subita mutatio rerum...	
przemyenyenya	przemienienia
prziyąncz	przyjąć
k.41 Sed tempus est haurire te ... aliquid ...	
slotkyego	słodkiego
iocundum...	
słusną drogą	słuszną drogą
... que tunc tantum calle recto procedit cum	
vstaw	ustaw
nostra instituta non deserit. Cumque hoc	
tą mową wispyewą...	tą mową, wyśpiewa
musica laris... modos succinat.	
wklopot	w kłopot
... in mestitiam luctumque deiecit.	

gdi czyą vblagala	gdy cię ubłagała
k.41v. ... Talis erat cum blandiebatur...	
krijye syą	kryje się
Que sese adhuc velat aliis tota... innotuit.	
vkazala	ukazała
ma bicz tobie mijla	ma być tobie miła
k.42 ... et chara tibi est fortuna presens	
nyema trwalosczi	nie ma trwałości
nec manendi fida...	
odchodzącz	odchodząc
k.42v. ... et calamitosos fugiens facit...	
nądze	nędze
... calamitatis indicium ...	
nye doschicz przejrzycz	nie dosyć przejrzyć
... neque ...sufficeret intueri.	
ma vsnacz	ma uznać
Verum exitus prudentia metitur eademque	
wobogij rzeczi	w oboji rzeczy
in alterutro mutabilitas. Postremo equo animo	
toleres oportet quidquid infra fortune	
muschysch czierpyecz	musisz cierpieć
k.43 area — *boijsko*	boisko
gijeij moczi poddalesch	jej mocy poddałeś
... aream geritur cum semel iugo eius colla submiseris...	
vstawą twoią nyeczirpliwosczią	ustawę, twoją niecirpliwością
... scribere legem velis... impatientia tua sortem...	
yastli twoye zaglye na morze rospusczisz	jastli twoje żagle na morze
Si ventis vela comitteres...	rozpuścisz
yestlibi wschial zyto wziemiją	jestliby wsiał żyto w ziemię
....Si aruis semina crederes feraces inter se	
polyeczyelesz syą fortunye	poleciełeś się fortunie.
annos sterilesque pensares fortune te regendum dedisti...	
vstanovicz praczvyesz	ustanowić, pracujesz
... voluentis rote impetum retinere conaris	
... si manere incipit sors esse desistit.	
yestli bądzye stala	jestli będzie stała
gdi obraczala	gdy obracała
k.43v. Et cum superba verterit vices dextera	
wijlyewayączego morza obracza porzucza	wylewającego morza obraca,
Et estuantis more fertur Euripi... proterit reges...	porzuca
ponizonego	poniżonego
...victi subleuat ... vultum...	
selkąnija	ze łkania
Ultroque gemitus dura quos fecit ridet	

naygrawa dzyw	naigrawa, dziw
Sic illa ludit... monstrat ostentum	
Si quis visatur vna stratus ac felix hora.	
bijl bij wydząn potłumiony	byłby widzian potłumiony
czemvschiją namyą vskarzasz vstawno	czemu się na mię uskarzasz
k.44 Quid tu o homo ream me quottidianis agis...	ustawno
prawv schyą semną	praw się ze mną
k.44v. ... mecum possessione contende... et quid te	
nyeczyerpliwego naprzeczyw mnije	niecierpliwego naprzeciw mnie
nunc impatientem nostri facit fauorem...	
opijtosczijją yakobi czudzego pozival	opitością, jakoby cudzego
... sunt iuris affluentia... velut vsus alienis	pożywał
zakricz wsitkyemu lyatv	zakryć, wszystkiemu latu
k.45 ... lucidos dies eosdemque tenebrosis noctibus con-	
polije okraschicz	pole, okrasić
dere. Licet anno terre vultum nunc floribusque redimere.	
wyatrem disczem zamyeschacz yest prawo	wiatrem, dyszczem zamieszać
Nunc nimbis frigoribusque confundere ius est mari...	jest prawo
velnąm ku trwalosczi	wełną, ku trwałości
fluctibus inhorescere. Nos ad constantiam...	
przijpądzijmyą nijekto	przypędzi mię nie kto
... cupiditas alligabit...	
prątkijm obrącząnym nijskym rzeczom	prędkim obracanim, niskim
Rotam volubili orbe versamus infima summis	rzeczom
rzeczi snąmijenyte lubi yestlicz mijlo	rzeczy znamienite, lubi jest-
summa infimis mutare gaudemus. Ascende si placet	licz miło
gdi obiczaij mogyeij nijestalosczy schyą zeygra	gdy obyczaj mojej niestałości
sed ea lege ne vti cum ludicri mei ratio ...	się zeigra
azacz zabaczil ys mv vczinil	azać zabaczył, iż mu uczynił
k.45v. Num te preterit. Paulum per se regis a se capti	
miloserdzije gdi plakal krol	miłosierdzie, gdy płakał król
calamitatibus pias impendisse lacrimas	
Quid tragediarum clamor aliud deflet nisi	
naglą przicczijją ząd ij	nagłą przyczcią, sędy
indiscreto ictu... duo dolia vini...	
yesczysz tego nyewyedzyal	jeszczyś tego nie wiedział
... in Jouis limine iacere didicisti...	
yestlym odstąpila	jestlim odstąpiła
Quis si a te non tota discessi...	
by schyą nyekazyel navmijslije	by się nie kazieł na umyśle
Sperandi meliora tamen ne animo contabescas	
przez nawalne wyatri	przez nawalne wiatry
k.46v. Si quantas rapidis flatibus incitus	

myescha	miesza
Pontus versat arenas	
ktore wesli	które weszły
Aut quod stelliseris edita noctibus	
ne sczijągnąla	nie ściągnęła
Tantas fundat opes nec retrahit manum	
wyelką opitoszczyą	wielką opitością
Pleno copia cornu...	
narzekacz pokladacz	narzekać, pokładać
Lessat flere querelas	
prosbij yakobi nycz nye myeli	prośby, jakoby nic nie mieli
Quamuis vota... Nil iam parta videntur	
ząndliwoscz	żądliwość
... vorans seua rapacitas	
ząndliwosczij	żądliwości
wstrzymalosczij	wstrzymałości
Que iam precipitem frena cupidinem...	
mnozi schyą	mnoży się
Sitis ardescit habendi	
Nunquam diues agit qui trepidus gemens...	
zawsdi wnądzi zijwije	zawżdy w nędzy żywie
timi slowij sąmą zaschyą	tymi słowy samą za się
k.47 His igitur si per se tecum verbis fortuna...	
dopusczyemycz movicz	dopuściemyć mowić
... dabimus tibi dicendi locum. Tum ego speciosa	
są te slowa slusne *obelnijone, oblijepyone*	są te słowa słuszne obelnione
quidem ista sunt inquam oblitaque rhetorice	oblepione
ac musice melle dulcedinis...	
roskostliviją	rozkosztliwią
brzmijecz	brzmieć
Itaque cum hec auribus insonare desierit	
wpoyona	wpojona
k.47v. insitus animum meror pergrauat...	
nye mogą tweij nijemoczi usdrowicz	nie mogą twej niemocy uzdrowić
Hec enim nondum morbi tui remedia...	
przecziwni nyemoczi początky	przeciwny niemocy początki
aduersum curationem doloris fomenta quidem sunt.	
wnątrz *wpoyą* *a wschakosz*	wnątrz, wpoją, a wszakosz
... in profundum sese penetrent... Uerum tamen...	
wroth *bliskoszczi*	w ród, bliskości
k.48 ... in affinitate m principum... propinquitatis genus...	
myl *krewny*	mił, krewny
prius charus quam proximus esse cepisti...	
stakijmij swyekry	z takimi świekry
cum tanto splendore socerorum... prolis opportuni-	

slusznosczyją nye wislovi opusczam	słusznością, nie wysłowi,
tateque predicabit. Pretereo... si quis rerum mor-	opuszczam
yestli nyektori pozitek	jestli niektóry pożytek
talium fructus vlum beatitudinis...	
mozelito bicz	może li to być
k.48v. ... poterit ne illius memoria	
wyelkymy nyedostatkij	wielkimi niedostatki
lucis quantalibet ingruentium malorum moros...	
wyescz myedzi wyelkosczyją senatow	wieźć między wielkością
liberos tuos domo prouehi sub frequentia patrum...	senatow
na stolczach schyedzączych	na stolcach siedzących
vidisti cum eisdem in curia curules insidentibus...	
wogarnyenyv	w ogarnieniu
cum in circo duorum medius...	
chczala liczbą vczinijcz sfortuną	chciała liczbę uczynić z fortuną
Vis ne ergo cum fortuna calculum ponere. Nunc	
krzywym okyem	krzywym okiem
te primum liuenti oculo perstrinxit...	
zaginąlij	zaginęły
k.49 ... que tunc leta videbantur abierunt...	
są polijeczone	są polecone
quoniam que tunc creduntur mesta pretereunt...	
wten obiczay zyczija	w ten obyczaj życia
An tu in hanc vite scenam nunc primum	
naglij	nagły
subitus hospesque uenisti, Ullam ne humanis	
bycz	być
rebus inesse...	
ma schyą yakobi konyecz fortunij	ma się jakoby koniec fortuny
ultimus tamen vite dies mors quedam fortune est...	
a te vczyekayąncz	a te uciekając
Tu ne illam moriendo deseras.	
po nyebije	po niebie
k.49v. Cum polo Phebus roseis quadrigis	
wypusczasz	wypuszczasz
Lucem spargere ceperit	
przemyenija svoyą yasnoscz w byaloscz	przemienia swoją jasność
Pallet albentes ebetata vultus...	w białość
przijyemnego	przyjemnego
Cum nemus flatu Zephiri tepentis	
przykrze	przykrze
Spiret insanum nebulosus auster	
tedy sdrzew spada	tedy z drzew spada
Iam spinis abeat decus	

Rara si constat...	
gdisch	gdyż
zatym prawdzijwe rzeczi napąmyąncz przijwodzijsz	zatem, prawdziwe rzeczy na
k.50v. Cum ego vera inquam commemoras...	pamięć przywodzisz
czo miją barzo drączij	co mię barzo dręczy
Sed hoc est quod recolentem vehementius coquit...	
nyesczesczya	nieszcześcia
... genus est infortunii... Sed tu inquit	
slego domnymanyą vdrączenije	złego domnimania udręczenie
false opinionis supplicium luis	
sczeslijwosczij	szcześliwości
k.51 ... nomen felicitatis...	
yako yesczi masz wyelye snamyenytych rzeczij	jako jeszczy masz wiele znamie-
marisque abundes mecum reputes. Igitur	nitych rzeczy
myedzi wsitkijmy bogasztwi	miedzy wszytkimi bogactwy
si quid in omni fortune tue censu preciosissimum.	
Poteris ne meliora queque retinens de infortunio iure	
vskarrzacz syą yesczy yest zyw	uskarżać się, jeszczy jest żyw
causari. Atque viget incolumis illud preciosissimum	
okrassa swyekijer	okrasa, świekier
humani generis decus. Simachus socer...	
zalvye	żałuje
tuis ingemiscit iniuriis...	
abych krotko zawyązal gy cznoty	abych krótko zawiązał ji cnoty
et vt omnes dotes eius breuiter includam...	
oyczewskyego czudnoscz	ojcewskiego, cudność
vel paterni vel auiti specimen elucet ingenii...	
są tobie ostawyone	są tobie ostawione
k.51v. ... o te si tua bona cognoscas felicem cui suppetunt	
nad zijwoth nye placz	nad żywot, nie płacz
etiam nunc quem vita ... Quare sicca iam lacrimas...	
nyedostawacz nyedopusczą	niedostawać, nie dopuszczą
... spem temporis abesse patiantur.	
vlzilamczi bila	ulżyłam ci była
k.52 ... Et illa promouimus inquit aliquantulum	
yestli nyezalvyesz	jestli nie żałujesz
si te nondum totius tue fortis piget	
yusz nye mogą sluchacz	już nie mogą słuchać
Sed delicias tuas ferre non possumus...	
klopoczesz syą	kłopoczesz się
... luctuosus atque anxius conqueraris...	
ysbijnye mal klopotąnya snyektorij stronij	iżby nie miał kłopotania
Anxia enim res est humanorum conditio bonorum...	z niektory strony

	polozenije abo nykgdi nyeyest trwala	położenie, abo nigdy nie jest trwała
k.52v.	... conditio bonorum... vel nunquam perpetua subsistat	
	yest nijeslyachedny sczisnyonij	jest nieszlachetny, ściśniony
	... degener sanguis... angustia rei familiaris inclusus...	
	opituyączi	opitujący
	Ille vtroque circumfluus vitam celibem deflet...	
	swijstąpow	z występów
	... filii filieve delictis mestus illachrymat...	
	sgadza kasdemv to yest on ktori	zgadza, każdemu to jest, on który
	concordat. Inest enim singulis quod inexpertus	
	ignoret, expertus exhoreat...	
	siją dowye ten syą klopocze	się dowie, ten się kłopoce
k.53v.	Igitur tui compos fueris possidebis quod nec tu...	
	yestli bądziesch [[swoye]] nad svijmij nąmyąthnoscziąmi panowal	jestli będziesz [[swoje]] nad swymi namiętnościami panował
k.54	... fortune instabilitas aspirare non possit...	
	nyemoze bicz przidana	nie może być przydana
	bądzyesz wyodl	będziesz wiodł
k.56	Duces serenus euum...	
	dowodow wstąpuiją	dowodow, wstępują
	Sed quoniam racionum... fomenta descendunt	
	mocznyeijschych	mocniejszych
	paulo validioribus... consideratumque vilescat...	
	ysz bi nyebilo wsgardzone	iżby nie było wzgardzone
	czo lyepschego w nijch	co lepszego w nich
k.56v.	... Quid earum potius...	
	ycz	ić
k.57	... in plures transire...	
	omowiją nądzne pijenyądze	omowią nędzne pieniądze
	O igitur angustas inopesque diuitias...	
	yzali cziją te rzeczij pobudzayą	iżali cię te rzeczy pobudzają
k.58	Num te horum aliquid attingit...	
	yza biwasz okrasson	iza bywasz okraszon
	An vernis floribus ipse distingueris aut tua	
	posytky twoije yzaly twoije pozitkij	pożytki twoje, izali twoje pożytki
	inestiuos fructus intumescit vbertas.	
	czemv schyą prosnym vesselym vesselysz	czemu się proznym weselim weselisz
	Quid inanibus gaudiis raperis...	
	opytosczi ma dossicz	opitości, ma dosyć
	... affluentiam petas... natura contenta est.	
	dositnosczi	dosytności
	Cuius satietatem si superfluis vigere velis	

brzitka *abo skodliwa* — brzydka, abo szkodliwa
aut iniocundum quod infuderis fiet aut noxium...
wlozicz — włożysz

są wyelky vpad domowij — są wielki upad domowi
k.58v. ... Qui si vitiosi moribus sint perniciosa domus sarcina...

ktore policzasz myedzij twogym — ktore policzasz miedzy twojim
k.59 Ex quibus omnibus nihil horum que tu in tuis
dobrim *bywa doswyaczona* — dobrym, bywa doświa[d]czona
computas bonis... tuum esse bonum liquido monstratur
oddzyelyone — oddzielone
Nam hec per se a tuis quoque opibus sequestrata...

ktorzi pomijerzayą takoyvsz wrzeczach od wasz — ktorzy pomierzają, tako już w rzeczach od was
k.59v. ... superfluitate mentiantur... in externis atque se-
odlączonich — odłączonych
positis rebus bona vestra queratis.
tak yest rzecz przemyenna — tak jest rzecz przemienna
Sic rerum veras conditio est vt diuinum merito...

gdi bi nijemijeli ktori rzeczi nyezywy w domv — gdyby nie mieli ktory rzeczy nieżywy w domu
k.60 ... nisi inanimate supellectilis possessione videatur...
przyrownąnij *okrassi* — przyrownany, okrasy
Uos autem Deo mente consimiles... nature ornamenta
nye mozeczije syą vpąmijątacz — nie możecie się upamiętać
captatis nec intelligitis quantam conditori vestro faciatis iniuriam...
ponijzaczije — poniżacie
... dignitatem... infra... infima detruditis.
wselka rzecz nyektori rzeczi — wszelka rzecz, niektory rzeczy
Nam si omne cuiusque bonum...
possądzaczye — posądzacie
... vilissima rerum vestra bona esse iudicatis
poddawaczije — poddawacie
eisdem vosmetipsos... submittitis
nye tam dowodu — nie tam dowodu
Quid quidem haud immerito cadit
biwa polozona nysli swyerzatem — bywa położona niźli zwierzętom
... eadem tamen infra bestias redigatur...

iako yest yawnij bląd wasz — jako jest jawny błąd wasz
k.60v. Quam vero late vester hic error...
ta rzecz nijemoze bicz *wlozone* — ta rzecz nie może być, włożożone
At id fieri nequit... que sunt apposita laudantur.
nyeprziswalyąm *yzali w tym kląmąm* — nie przyzwalam, izali w tym kłamam
Ego vero nego illud... Num id est mentio...

	pyerczsche lyata *nyeskazenije*	pierwsze lata, nieskażenie
k.61	Felix nimium prior etas... Nec inerti perdita luxu...	
	prostim zolądzym	prostym żołędzim
	Ieiunia soluere glande	
	oglyądal	oglądał
k.61v.	Noua littera viderat hospes	
	czo powyem *przirownaczye*	co powiem, przyrownacie
k.62	Quid ... disseram... potestatis inscii celo exequatis...	
	biliby dąne	byłyby dane
k.62v.	... probis honores deferantur...	
	dal swoye rącze ku swyązącyv	dał swoje ręce ku związaniu
k.63v.	... sed mox opes victorum cathenis manus prebuit	
	vsmyerzycz	uśmierzyć
k.64v.	... inexpletam restringere auaritiam...	
	ząd liwosczyąmij	żądliwościami
	... retinent cathenis ...	
	vczinijl nero	uczynił Nero
k.65	Nouimus quantas dederit minas...	
	oglijądnijąncz swyma oczima *sądzya*	oglądnąć swyma oczyma
	Corpus et visu gelidum pererrans... Censor extincti...	sędzia
	nad ktorimi są	nad ktorymi są
k.65v.	Quos premunt septem gelidi triones...	
	additur seuo gladius veneno.	
	wyelkyemv okruczyenstwv	wielkiemu okrucieństwu
	zatym *pobudzenye ku sprawyanyv rzeczi*	zatym, pobudzenie ku sprawianiu rzeczy
k.66	Cum... Sed materiam gerendis rebus optauimus...	
	doswyaczeny^{m}	doświaczenim
k.66v.	... astrologicis demonstrationibus...	
	mali plijacz mijąskąnija	mały plac mieszkania
k.67	... angustissima inhabitandi hominibus area relinquetur...	
	ląd u zijemye	lądu, ziemie
	In hoc minimo igitur puncti quodam puncto circum-	
	schirokyego	szyrokiego
	specti... At quid hoc amplum...	
	ząmknyenije *rosnij*	zamknienie, rozny
k.67v.	... breuis habitaculi septum... racione distantes...	
	dlija rosmaijtosczi zyczija	dla rozmaitości życia
	... loquendi diuersitate, tum commercii insolentia...	

Prosa sexta

tata conditio rerum. ve animal diuinū. s. homo quisq; similis deo. nō aliū vi
deatur sibi splendere nisi in possessione supellectilis inanium ac. i. bonorū exte
riorū que sunt inanium ac. ⁊ alias quidem ab homine contenta sunt suis bono.
vos autē homines deo consimiles mentes capetis. i. sed querimis ornamenta ve
stre excellētis naturē a rebus infimis. s. iaiacēs qd ē erroneū nec intelligitis quātā i

supellectil possessiōe videat. Et alia q
dem suis rebus ꝓtenta sunt. Vos autē
deo similē cōsimiles ab rebus infimis
excellentis nature ornamenta captatis
nec intelligitis quantā cōditori vestro
faciatis iniuriam. Ille genus humanū
terrenis omnibus pstare voluit. Vos
dignitatem vestram infra queq; infima
detruditis. Nam si oē cuiusq; bonū eo
cuius ē ꝓstat esse pciosius scīs vilissima
res vestra bona eē iudicatis. eisdē vos
metipsos vestra estimatiōe submitti
tis: qd q̄dē haud immerito cadit. Huāne
quippe nature ista ꝓditio ē vt tū tātum
ceteris rebus cui se cognoscit excellat
eadē tū infra bestias redigat si se nosse de
sierit. Rā ceteris aliantibus scīe ignora
re natura ē. hominibus vero vicio venit

uiam ac ornamēta vro
ꝓditori sp̄ querim
do ordinē ab eo isti
tutū. ille eōs ꝓditor
voluit hūanū gen⁹
pstare. i. pcellere pē
bus terrenis. sed vos
detrudit, vestrā di
gnitatē infra q̄q; res
infima. qd pbat ex. h
nā oē bonū ē pciosi
us eo cui⁹ ē bonū.
cū vos indicat, vi
lissima res sē, pē vo
ra fortune sunt vra
bona vos submitti
tis. i. subiicitis, vos
metipsos eādē vra
estimatiōe. i. opinio
ne h ū imerito cadit
i. accidit hōi. nā ista
ē ꝓditio hūane na
ture. q tū. i. tunc tū
excellat ceteris rebus cū
se cognoscit. eadē tū
natura hūana redi
gat infra bestias si ē
desierit se nosse. nā ce
teris aliantibus natu
ra ē ignorare sese. hominibus
vero. i. puēit ex vicio
¶ Nota q hōi ē illata
ppnū bo⁹ qd ē rea
rō q sp̄ deprecat ad
ma. i cui⁹ acm ⁊ spe
culatiōe ꝓsistit felic
citas qz sapiēs ma

gime ē felix. p. erth. ⁊ hō cur ās intellectū deo amātissim⁹ vidēt ipsīdē. nō ē ē credēdū
bo⁹ hoiby i rebus extinis. Nota q hō mētē ⁊ rōne ē sibi deo. qz fm Boē. Rō nī
hil aliud ē q̄ ps divi spūs mersa in corp⁹ hūanū. Et ōe idē q alius rectus est
q̄si deus in hūano corpe hospitat⁹. Et idē ōe. Sicce port⁹ alias extollerēt im
mensum. nobilis eū ⁊ generosa res est. ¶ Nota q bo/

Glosy polskie z początku XVI w., *Boetii... de consolatione philosophie liber...* K. 60 r.

praczuyeczye — pracujecie
.... laboratis.

prawa *rosczyągnąncz* — prawa, rozciągnąć
k.68 ... instituta discordant... nomen proferre...
... fame immortalitas coartabitur.
sczisnyona — ściśniona

k.68v. Quamquam quid ipsa scripta perficiunt que cum
skladaczmij *nabicz* — składaczmi, nabyć
suis autoribus... vobis propagare videmini
velyekrocz wsyąty — wielekroć wzięty
... multiplex ad interminabilem diuturnitatem
przirovnąnije — przyrown*a*nie
... habet tamen aliquam proportionem

wyecznoscziją nijesko^{n}czoną — wiecznością nieskończoną
k.69 ... inexhausta eternitate... quam festiue
takijego chelpijenija *naijgral* — takiego chełpienia, naigrał
aliquis illuserit. Nam cum quidam adorsus esset ho-
sromothnijmij slovi — sromotnymi słowy
minem contumeliis.

krzywdą *rozvmijal bich bil* — krzywd*a*, rozumiał bych był
k.69v. ... Acceptaque contumelia... intellexeram inquit...
... terrenis gaudet exemptam.
wiswolyoną — wyzwoloną

k.70v. ossorium — *kosznijcza* — kośnica
... Num scire consumptos datur
bicz smarle a smyertelne — być smarłe a śmiertelne

nyeuspokoijoną — nieuspokojoną
k.71 Sed ne me inexorabile contra fortunam ...
odkrywa *mogą wymowicz* — odkrywa, mogę wymówić
cum frontem detegit... verbis explicare vix queo.

prziwodzą^{n}cz — przywodząc
k.71v. ... ad vera bona reducens

chczijwe ku wysczyv — chciwe ku wyściu
k.72v. Ut fluctus auidum mare...
tą sgodą dava rzeczom — tę zgodę dawa rzeczom
Hanc rerum seriem ligat.

roskazuyąncz — rozkazując
k.73 Et celo imperitans amor...

odmijenyaiją wyelkoscz — odmieniają wielkość
Pulchris motibus incitant...
wswijąti przijasnij — w święty przyjaźni
Junctos federe continet...
poczesną myloscziją — poczesną miłością
Castis nectit amoribus.

sklonyela *ochlodzila* — skłoniela, ochłodziła
k. 73v. ... mulcedo defixerat... iocunditate refouisti

takyego swyczayv — takiego swyczaju
k. 74 ... tue mentis habitum...

vznawa nyeprawije — uznawa nieprawie
k. 74v. ... quam tuus quoque somniat animus.

czud czudnoscz — cud, cudność
k. 75 ... vere specimen beatitudinis...
zaschyacz pozitecznią rolyą — zasiać pożyteczną rolą
Qui serere ingenuum volet agrum
ma wikorzenycz od gąstwij — ma wykorzenić od gęstwy
Liberat arua prius fruticibus
krzewijną *wyczyąncz* — krzewinę wyciąć
Falce rubos silicemque resecet
mnoziloby yą — mnożyłoby ją
Ut noua fruge grauis ceres eat,
Rubos vt *Czikowsky* in monte Bochniano fecit sil- — Cikowski
Krzewijną uam addendo — krzewinę

zarazilbij, przerazilbij — zaraziłby, przeraziłby
k. 75v. Si malus ora prius sapor edat
przestala wyacz — przestała wiać
... vbi Nothus desinit imbriferos dare sonos
zwyeczącza gwyasda odegnalabi — świecąca gwiazda odegnałaby
Lucifer vt tenebras pepulerit...
odczyągacz — odciągać
Incipe colla iugo retrahere
Uera dehinc animum subierint
ku prawdzywemu dobrv poddasch — ku prawdziwemu dobru pod-
dasz
swyeschiwschi malo glową — zwiesiwszy mało głowę
k. 76 Cum defixo paululum visu et velut
w rosmyslyąnye — w rozmyślanie
in angustam vementis sedem recepta...
rosmaijtich zandz — rozmaitych żądz
Quis mortalium cura quam multiplicium studiorum
obiczayem — obyczajem
diuerso quidem calle procedit...

	konyecz	koniec
	Liquet igitur esse beatitudinem statum bonorum...	
	blądd odwodzy	błąd odwodzi
k.76v.	... sed ad falsa deuius error abducit	
	slawyąt^{n}oscz	sławiętność
k.77	... quidem claritas videtur	
	pomijerzaiją	pomierzają
	... gaudio leticiaque metiuntur	
	opitowacz w roskoschi	opitować w rozkoszy
	hi felicissimum putant voluptate defluere	
	strunąmij	strunami
k.80	Fidibus lentis promere cantu	
	pasczekij	paszczeki
k.80v.	Si cruor horrida tinxerit ora	
	naklonijonij vyrzch	nakłoniony wirzch
k.81	Pronum flectit virga cacumen	
	przisnalijąm ya temv abo nijesprzecziwiam schyą temv	przyznał-jem ja temu abo nie
k.83	... Fateor inquam... fraude a nolentibus	sprzeciwiam się temu
	bivaiją vicziągąne	bywają wyciągane
	pecunie repetuntur erepte.	

Cim. Qu. 74.

INCIPIT PRIMA PARS SERMONUM DE LAUDIBUS SANCTORUM SECUNDUM FRATREM ROBERTUM CARAZOLUM [ROBERTO CARACCIOLI] DE LICINO ORDINIS MINORUM EPISCOPUM AQUINATENSEM.

Koniec XV w.

Secundum Mysterium contemplandum circa annunciationem Virginis dicitur mutue collocutionis. In quo tria consideramus: primo Virginis salutationem, secundo Virginis turbationem, tertio Virginis declarationem.

1. *Szdrowa oth bijadij pyrworodneij Smijerthelneij ij powschednyeij Maria gwaszdo oszwyeczaijącza oth wschech gorzkoszczij Czijemnoszczy Mijlijosczij Boszkijeij Angyelszkyeij ij wszchysthkych szwijąthych*	1. Zdrowa od biady pirworodnej śmiertelnej i powszedniej Maria gwiazdo oświecająca od wszech gorzkości, ciemności Miłości Boskiej anjelskiej i wszystkich świętych
2. *Pelna nath wschysthkij angyolij ij szwyąthe ij wsche sthworzenije*	2. Pełna nad wszystki anjoły i święte i wsze stworzenie
3. *Bog sthobą yako naroszkoschneyschy kwath w ogrodzije, yako drogij kamijen wezlyoczije ijako krol w maijesthacze*	3. Bog z tobą jako narozkoszniejszy kwiat w ogrodzie, jako drogi kamień we złocie, jako krol w majestacie
4. *Blyogoslyawonya oth Szwyatheij throyczey oth angyolyow ij oth wschech rodzayow*	4. Błogosławiona od świętej Trojcej, od anjołow i od wszech rodzajow

5. *Thij a przeth thobą ij czaszv thwego ij po thobye zadna thaka ijna*	5. Ty a przed tobą i czasu twego i po tobie żadna taka ina
6. *Myedzij Newaszthamij ij dzyewyczamij ij myedzij wschysthkyemij szwyathemy*	6. Miedzy niewiastami i dziewicami i miedzy wszystkiemi świętymi
7. *ij Blijogoszlyawyon oth Boga oth angyolow ij oth wschech szwyąthych Owocz nawyszij na[zd]roszkoszneyschy ij naszdrowschij Zywotha thwego panyenskijego nyespokalyanego a naszwyąthschego Jezus Sthworzyczyel othkvpyczyel ij zbawyczyel Cristhvsz w zakonye obyeczanij Czlyowyeczyensthwem zlyączonij Bosthwem pelnij*	7. i błogosławiony od Boga od anjołow i od wszech świętych owoc nawy⟨s⟩szy, narozkoszniejszy i nazdrowszy żywota twego panieńskiego niespokalanego a naświętszego Jezus Stworzyciel, Odkupiciel i Zbawiciel Krystus w Zakonie obiecany, człowieczeństwem złączony, Bostwem pełny

Inc. F. 185.

PETRI DE CRESCENTIIS CIVIS BONONIENSIS IN COMMODUM RURALIUM CUM FIGURIS LIBRI DUODECIM (1490—1495)

K. 20	terra sabulosa	*Ziemia Piasczistha*	ziemia piaszczysta
k. 73v.	De Allio	*Czossnek*	czosnek
„ 74.	„ Atriplice	*Loboda*	łoboda
	„ Aneto	*Kopr szwoistij*	kopr swoisty
„ 74v.	„ Appio	*Opijch*	opich
	„ Absinthio	*Pijolijn*	piołyn
„ 75	„ Arthemisia	*Bijlicza*	bylica
	„ Aristologia	*Kokornak okragli*	kokornak okrągły
„ 75v.	„ Abrotano	*Boze drzewko*	Boże drzewko
	„ Affodillis	*Zlothoglow*	Złotogłow
„ 76.	„ Accetosa	*Sczaw*	szczaw
„ 76v.	„ Boragine	*Borag*	borak
	„ Basilicon	*Basilia albo Balsam*	bazylija albo balsam
„ 77.	„ Bethonica	*Bvkwicza*	bukwica
	„ Branca ursina	*Barscz*	barszcz
„ 77v.	„ Bistorta	*Karczikowie, Przerwipch, Kvrze zielie*	karczykowie, przerwip⟨y⟩ch kurze ziele
	„ Cucurbita	*Banija*	bania
	„ Cucumeribus	*Ogorki*	ogórki
„ 78	„ Caulibus	*Kapusta*	kapusta
	„ Cepe	*Czebulia*	cebula
„ 79v.	„ Cimino	*Kmijn*	kmin
„ 80	„ Croco	*Szaffran*	szafran
	„ Custuca podagralim	*Kaniją Prze[dza[*	kania przę⟨dza⟩
„ 81	„ Calamento	*Bijala Liebiothka*	biała lebiodka
„ 81v.	„ Centaurea	*Centurzia*	centuria
	„ Capillo Veneris	*Mathki bozeij wloski*	Matki Bożej włoski
„ 82	„ Cicuta	*Swijnija wesch*	świnia wesz
„ 82v.	„ Catapucia	*Skoczek*	skoczek
„ 83.	„ Celidonia	*Sandalina albo Zlothnijk albo Jaskolcze Zielie*	sandalina albo złotnik albo jaskołcze ziele

k. 83v De	Consolida maiore	*Kostiwal*	kosztywał
„ 84. „	Dyptamo	*Diptan albo Trzemdala*	dyptan albo trzemdała
„	Endivia	*Mlecz Wiszoki*	mlecz wysoki
„ 84v. „	Enula	*Oman*	oman
„	Epatica	*wątrobne Ziele albo Studziennijk*	wątrobne ziele albo studziennik
„ 85 „	Ebulo	*Chebd*	chebd
„	Eruca	*Bijala Gorczicza*	biała gorczyca
„	Feniculo	*Wloski kopr*	włoski kopr
„ 85v. „	Flamula	*Jaskier, Sthorzisz*	jaskier, storzysz
„	Fumoterre	*Polna Rutha*	polna ruta
„ 86 „	Fungo	*Grzibi*	grzyby
„	Fenugreco	*Koziorozecz*	koziorożec
„ 86v. „	Gramine	*Trawa*	trawa
„ 87 „	Gentiana	*Gorijczka*	goryczka
„ 88v. „	Irunciis	*Mijkolayek*	mikołajek
„ 89	Iris sive yreos	*Koszaczieczz, Fijolkowi Korzen*	kosaciec, fiołkowy korzeń
„	Laquiricia	*Lakrijcija*	lakrycyja
„ 89v. „	Lingua arietis	*Bapka*	babka
„	Lilio	*Lilia*	lilija
„	Lingua avis	*Ptassi Jezik*	ptasi język
„ 90 „	Lappacio	*Kobili sczaw*	kobyli szczaw
„	Lactuca	*salatha ogrod⟨na⟩*	sałata ogrodna
„ 91 „	Laureola	*Wilcze liko*	wilcze łyko
„ 91v. „	Lenistico	*Liubsczik*	lubczyk
„	Melliboto	*Nostrzeg abo Komenicza*	nostrzeg abo komenica
„ 92 „	Mercuriali	*Sczijr*	szczyr
„	Malua	*Slijasz*	ślas
„ 92v. „	Menta	*Mijethka*	miętka
„ 93 „	Mandragora	*Pokrzik*	pokrzyk
„	Meu	*Lessnij Kopr*	leśny kopr
„ 93v. „	Marubio	*Glucha pokrziwa*	Głucha pokrzywa
„ 94 „	Nasturcio	*Rzerzucha ogrodna*	rzeżucha ogrodna
„	Nenufare	*Stulikiep Alio modo Grzebienie albo vodna lilia*	stulikiep inaczej grzebienie albo wodna lilija
„ 94v. „	Nigella	*Czarnucha*	czarnucha
„	Origano	*Liebiothka*	lebiodka
„ 95 „	Porris	*Luk*	łuk
„ 96 „	Petrosillo	*Piotrvska*	piotruszka
„ 97	Polipodio	*Paprothka*	paprotka
„ 97v. „	Portulata	*Kvrzanoga*	kurzanoga
„ 98 „	Pulegio	*Poley*	polej
„	Rapa	*Rzepa*	rzepa
„ 98v. „	Raffano	*Chrzan*	chrzan
„ 99 „	Radice	*Rzotkiew*	rzodkiew
„ 100v. „	Semperuiua	*Roschodnijk wiekssi*	rozchodnik większy
„	Satirion	*Lissije ijajika*	lisie jajka
„ 101 „	Silermontano	*Czarnoglow*	czarnogłów
„ 101v. „	Squilla	*Czebula zamorska*	cebula zamorska
„ 103 „	Scabiosa	*Polna driakijew*	polna dryjakiew

	De Serpentaria	*Wosownijk*	wężownik
k. 103v.	„ Serpillo	*Maczierza Duska*	macierza duszka
„ 104	„ Saturegia	*Cząbr*	cząbr
„ 105	„ Taxobarbato	*Dziewan⟨na⟩*	dziewanna
„ 106	„ Virga pastoris	*Polna sczecz*	polna szczeć
„ 115	„ glandulis et scropulis	*zolzi*	zołzy
„ 115v.	„ de infirmitate que vulgariter dicitur vermis	*⟨z⟩olzi roszmaite*	zołzy rozmaite

INDEKS DO GLOS INKUNABUŁÓW I CIMELIÓW BIBLIOTEKI KÓRNICKIEJ, INC. QU. 4—8, INC. QU. 14—15, INC. QU. 74, INC. F. 185

Indeks do publikowanych tu glos starodruków Biblioteki Kórnickiej zawiera przede wszystkim wykaz wyrazów pospolitych, na końcu zaś umieszczono kilka występujących imion własnych. Jeśli jakiś wyraz powtarzał się wielokrotnie, wymienia się wszystkie różnice pisowni, ponadto określono, ile razy wyraz ten występuje w zbiorze. Przy poszczególnych glosach najpierw podaje się sygnaturę starodruku, za nawiasem zaś stronę, na której glosa jest zapisana, np. bicz inf. 15/26 (6 r.)

Hasła są podane w pisowni dzisiejszej. Formy imienne zostały określone według rodzajów, przypadków i liczb. Formy czasownikowe zaś podano w następującej kolejności: bezokolicznik, czas teraźniejszy, przeszły, przyszły, tryb warunkowy, tryb rozkazujący, imiesłów czasu teraźniejszego, przeszłego, strony czynnej i biernej.

Ponadto posłużono się skrótami: sb. — substantivum; ai. — adiectivum; pn. — pronomen; nm. — numerale; av. — adverbium; pr. — praepositio; cn. — coniunctio; — pt.— particula; comp. — comparativus; vb. — verbum; part. — participium; inp. — inpersonale; m. — masculinum; f. — femininum; n. — neutrum; 1 — singularis; 2 — dualis; 3 — pluralis; N, G, D, A, V, I, L — przypadki; 1, 2, 3 sg., pl.; np. nomen personale. —

A cn. — 15/36 (3 r.), 74/98
Abo cn. — abo 15/36 (5 r.), abostesch 15/19
Albo cn. — albo 185/85
Aby cn. — aby 15/19v., 24v.; abi 15/26; abych 15/51
Anielski ai. — angyelszkyeÿ G^1f 74/98
Anioł sb. — oth angyolyow, oth angyolow G^3 74/98; angyolÿ A^3 74/98
Azać cn. — azacz 15/22v., 45v.
Azali cn. — azali 15/36

Babka sb. — bapka N^1 185/89v.
Bać się vb. — balą 3sgf. 15/19
Baczyć vb. — baczą 3pl. 15/35v.
Bagno sb. — bagno N^1 4/118
Balsam sb. — balsam N^1 185/77
Bania sb. — banÿa N^1 185/77v.; 4/71,
Barszcz sb. — barscz N^1 185/77v.; barszcz N^1 4/26
Barwnica sb. — barvnÿczą N^1 4/30
Barzo av. — barzo 15/50v.
Bazylija sb. — basilia N^1 185/77
Benedykta sb. — benedicta N^1 4/67
Bez sb. — byesz N^1 4/135
Biada sb. — oth bÿadÿ G^1 74/98
Biały ai. — bÿala N^1f 185/81, 85; byala N^1f 4/33
Białość sb. — byaloscz A^1 15/49v.
Bieda sb. — o byedo V^1 15/29.
Biedrzeniec sb. — byedrzenÿecz N^1 4/109
Bieg sb. — byegow G^3 15/15v.; biegi A^3 15/15v.
Bielon sb. — byelyon, byelon N^1 4/72
Bliskość sb. — bliskoszczi G^1 15/48
Bluszcz sb. — bluscz N^1 4/59, 60 (2v.)
Błąd sb. — błąd N^1 15/60 v.; błąnd N^1 15/76 v.; błądem I^1 15/20 v.
Błąkać się vb. — błąkacz się inf. 15/37 v.
Błogosławiony ai. — blÿogoszlyawyon N^1m 74/98; blyogoslyawonya N^1f 74/98
Bobrowy ai. — bobrowy N^1m 4/168
Bogactwo sb. — bogasztwi I^3 15/51
Bogini sb. — o bogynÿe V^3 15/14
Boisko sb. — boÿsko N^1 15/43

Boleść sb. — bolyescz N^1 15/33 v.
Borak sb. — borak N^1 4/23; borag N^1 185/76 v.
Borowy ai. — borowe N^1n 4/118
Boski ai. — Boszkÿeÿ G^1f 74/98
Boży ai. — boze N^1n 4/2, 185/75 v.; bozego G^1m 15/35 v.; boze G^1f 4/39; bozeÿ G^1f 185/82
Bóg sb. — Bog N^1, oth Boga G^1 74/98
Bóstwo sb. — Bosthwem I^1 74/98
Brać vb. — byerzesz 2sg 15/22 v.
Bronić vb. — bronÿlÿ 3pl. 15/25; bronyli by 3plf. 15/17; brąnyaÿą 3pl. 15/28 v.
Brzmieć vb. — brzmÿecz inf. 15/46 v.
Brzydki ai — brzitka N^1f 15/58
Bukwica sb. — bukwycza N^1 4/25; bvkwicza N^1 185/77
By cn. — bich 15/28; bis 15/32 v.; bi 15/13 v. (7 r.); by 15/17, 45 v.,
Być vb. — bicz inf. 15/26 (6 r.); bycz inf. 15/19,49; iestem 1sg 15/25; yem 15/83; yestem 1sg 15/28; yestes 2sg 15/39 v.; yest 3sg 15/20 v. 45; iest 3sg 15/25; yestesmÿ 1pl 15/20 v.; są 3pl. 15/29, 46 v.; bil 3sg. 15/28; bÿl 3sg 15/43 v.; swÿkl bil 3sg 15/15 v.; bila 3sgf. 15/52; bilo inp. 15/13 v., 26/56; bili 3pl. 15/24; bądziesch 2sg 15/53 v.; bądzyesz 2sg. 15/56; bądzÿe 3sg 15/34 v., 43; biliby 3sg 15/62 v.; bądancz part. 15/30
Bylica sb. — bylicza N^1 4/12; bÿlicza N^1 185/75
Bywać vb. — biwasz 2sg 15/58; bywa 3sg 15/18 (3 r.); biwa 3sg 15/60; bÿwa 3sg 15/34; bivaÿą 3pl. 15/83; biwayą 3pl. 15/38

Cebula sb. — czebulyą N1 4/40; czebulia N^1 185/79 v.; czebula N^1 101 v.; thrzebulya N^1 4/II
Centuria sb. — centurzia N^1 185/81 v.
Ceterzia sb. — czetherzya N^1 4/34
Chcieć vb. — chczes 2sg 15/39; chczala 3sgf. 15/48 v.; bisczyal 2sg 15/32 v.
Chciwy ai. — chczywe N^1n 15/72 v.
Chebd sb. — chebd N^1 185/85
Chebdzie sb. — chebdzÿe N^1 4/58
Chełpić się vb. — czemvsczÿe schyą chelpili 2pl. 15/11 v.
Chełpienie sb. — chelpÿenÿa G^1 15/69
Chmiel sb. — chmÿel N^1 4/78
Chrzan sb. — chrzan N^1 4/116; 185/98 v.
Ciało sb. — czÿelye L^1 15/10 v.
Cielesny ai. — czÿelÿesnÿch G^3f 15/39
Ciemierzyca sb. — czemÿerzycza N^1 4/56
Ciemnosiwy ai. — czemnosywy N^1m. (1) Inc. 7
Ciemność sb. — czÿemnoszczy G^3 74/98
Ciemny ai. — czyemnÿ A^1 15/18
Cierpić vb. — czyerpycz inf. 15/13 v.; czierpyecz inf. 15/42 v.,
Ciężki ai. — czyąskye N^3f. 15/34
Ciężkość sb. — czyąskoscz A^1 15/29
Cnota sb. — wecznoczie L^1 15/21 v.; cznoty A^3 15/51;
Co pn. — czo 15/22 (6 r.); czego G^1m. 15/25 v., 35 v.; czem I^1m. 15/37;
Cud sb. — czud N^1 15/75
Cudność sb. — czudnoscz N^1 15/51, 75
Cudzoziemski ai. — czudzozemskÿe N^3f. 15/20
Cudzy ai. — czudzego G^1 15/44 v.
Czarnogłów sb. — czarnoglow N^1 185/101
Czarnoksięstwo sb. — czarnokxiąstwa G^1 15/28 v.
Czarnucha sb. — czarnucha N^1 185/94 v.
Czarny ai. — czarnÿmÿ I^3f 15/38 v.
Czas sb. — czasv G^1 15/11; czassv G^1 15/16; czasu G^1 15/15 v.; czaszv G^1 74/98; naczas A^1 15/25
Cząbr sb. — cząbr N^1 185/104
Czemu cn. — czemv 15/22 v. (2 r.); czemusczÿe 15/11 v.
Czerwony ai. — czyrwona N^1f 4/99; czerwonÿa N^1f 4/30; czyrwony N^3 4/74
Czesny ai. — czesnÿmÿ I^3f 15/15
Człowieczeństwo sb. — czlyowyeczyensthwem I^1 74/98
Człowiek sb. — czlowyek N^1 15/37
Czosnek sb. — czosznek N^1 4/7; czossnek N^1 185/73 v.
Czynić vb. — czinÿcz inf. 15/32 v.; Czÿnysz 2sg 15/30; czinili 3 pl. 15/23
Czyściec sb. — czysczyecz N^1 4/82, 103; czysczecz N^1 4/93; czisciec N^1 4/93;

Ćwikła sb. — ewikla N^1 4/27

Dać vb. — dacz inf. 15/35; da 3sg 15/33 v.; dadzą 3 pl. 15/29 v.; dal 3sg 15/63 v.; dala 3sgf 15/17; dąne N^3f part. 15/62 v.
Daleki ai. — dalyekye N^1n. 15/32
dawać vb. — dawacz inf. 15/38 v.; dava 3sg 15/72 v.
dawny ai. — sdawnego G^1m. 15/31

Dąb sb. — do dąmbv G^1 15/34 v.
Dąbrówka sb. — dąbrowka N^1 4/145
Deszcz sb. — disczem I^1 15/45
Dęcie sb. — dączÿe N^1 15/31
Dla pr. — dlya 15/29 (4 r.)
Do pr. — do 15/34 v., 35
Dobro sb. — dobrv D^1 15/75 v.; dobrim I^1 15/59
Dobry ai. — dobre rzeczi N^3f 15/26 v.; dobre lyudzÿe N^3 15/31 v.
Dom sb. — vpad domowÿ D^1 15/58 v.; w domv L^1 15/60
Domnimanie sb. — domnymanyą G^1 15/50 v.
Domowy ai. — domowa N^1f 4/49
Dopuścić vb. — dopusczyemycz 1pl. 15/46 v.; dopusczą 3pl. 15/51 v.
Dostawać vb. — dostawa 3sg 15/35 v.
Dostojność sb. — ku dostoynosczy D^1 15/23 v.
Dosyć av. — dossicz 15/58; doschicz 15/42
Doświadczenie sb. — doswyaczenym I^1 15/66 v.
Doświadczyć vb. — doswyaczona N^1f part. 15/59
Dosytność sb. — dositnosczi G^1 15/58
Dotychmiast av. — dotichmyast 15/35 v.
Dowiadywać się vb. — dowÿadowyą syą 3pl 15/16
Dowiedzieć się vb. — dowyedzyedz schyą inf. 15/35; sÿą dowye 3sg 15/52 v.
Dowód sb. — dowodu G^1 15/60; dowodow G^3 15/56
Drabina Sb. — drabin G^3 15/13
Dręczyć vb. — drączÿ 3sg 15/50 v.; drączon N^1m part. 15/25; vdrączoną N^1f part. 15/19; vdrączone N^3f part. 15/14 v.; bili vdrączonÿ part. 15/24
Driakiew sb. — dryakyew, dryakew N^1 4/139; driakÿew N^1 185/103
Droga sb. — myecz drogą A^1 15/39; drogą I^1 15/39, 41
Drogi ai. — drogÿ N^1m 74/98
Drzewko sb. — drzewko N^1 4/2; 185/75 v.
Drzewo sb. — sdrzew G^3 15/49 v.
Drżeć vb. — drzÿ 3sg 15/10 v.
Duszka sb. — duska N^1 185/103 v.
Dworski ai. — dworsczy N^3m. 15/24 v.
Dworzanin sb. — dworzanow G^3 15/24 v.; v dworzan G^3 15/25
Dychawica sb. — dychawycza N^1 4/V
Dyptan sb. — diptan N^1 185/84
Dyszcz sb. — disczem I^1 15/45
Dziać się vb. — syą to dzyalo inp. 15/25 v.
Dzień sb. — dzyen N^1 4/104; dzyen A^1 15/18
Dziewanna sb. — dzewana N^1 4/144; dziewanna N^1 185/105
Dziewica sb. — dzyewyczamÿ I^3 74/98
Dziewięcierznik sb. — dzyewyaczyerznyk N^1 4/55
Dziw sb. — dzyw N^1 15/43 v.; dziwowi D^1 15/26 v.
Dżdże sb. — dzdzamÿ I^3 15/18

Farba sb. — farbi N^3 15/40
Fiołkowy ai. — fÿołkowi N^1m 185/89
Folgować vb. — folgowala 3sgf. 15/11
Fortuna sb. — fortunÿ G^1 15/49; fortunye D^1 15/43; sfortuną I^1 15/48 v.

Gadka sb. — gadky N^3 15/29
Gadowy ai. — gadowe N^1n. 4/50
Gałgan sb. — galgan N^1 4/43
Gdula sb. — gdulye N^3 4/II
Gdy cn. — gdi 15/29 (7 r.); gdy 15/30 (2 r.); gdÿ 15/32; gdym 15/9, 19
Gdyż cn. — gdisch 15/49 v.
Gdyby cn. — gdibi 15/66; gdi bi 15/60
Gędzić vb. — gądą 3pl. 15/22 v.
Gęstwa sb. — od gąstwÿ G^1 15/75
Głębokość sb. — gląbokosczÿą I^1 15/15
Głowa sb. — glową A^1 15/76
Głuchy ai. — glucha N^1f. 185/93 v.
Głupi ai. — glupyą A^1f. 15/20 v.
Gniazdo sb. — gnÿasdo N^1 4/49
Gniewać się vb. — gnyewayącze sÿą A^3m. 15/22
Godzina sb. — godziny A^3 15/30
Gorać vb. — goraÿącza N^1f. part. 15/34
Gorącość sb. — gorączoscz N^1 15/38
Gorczyca sb. — gorczycza N^1 4/125; gorczicza N^1 185/85
Goryczka sb. — goryczka N^1 4/68; gorÿczka 185/87
Gorzkość sb. — gorzkoszczÿ G^3 74/98
Grono sb. — grono N^1 15/16; sgrona G^1 15/34 v.
Grzebień sb. — grzebienie N^3 185/94 v.
Grzeszny ai. — grzesne A^3m. 15/37 v.
Grzybienie sb. — grzÿbÿenÿe N^1 4/98
Grzyb sb. — grzibi N^3 185/86
Guz sb. — guzy N^3 Inc. 5
Gwiazda sb. — gwyasda N^1 15/34, 75 v.; gwaszdo V^1 74/98; gwyasdÿ N^3 15/15 v.
Gwiaździany ai. — gwasdzyanego G^1n. 15/30

I cn. — ÿ 74/98 (14 r.)
Inochodnik sb. — innochodnyk N^1m. Inc. 7
Iny pn. — yna N^1f. 74/98
Instrument sb. — przes instrumenta A^3 15/23
Iść vb. — ÿcz, ycz inf. 15/34 v., 57; ys bÿ ... nyeslÿ 3pl. con. 15/10;
Iza cn. — yza 15/58
Izali cn. — yzali 15/58, 60 v.; yzaly 15/58
Izop sb. — yszop N^1 4/73
Iż cn. — isz 15/36 v.; ys 15/10 (2 r.); ysbÿ 15/52; ysz 15/56; ÿzem 15/23 v.; yzesz 15/37 v.

Ja pn. — ya N^1 15/19, 83; dlya mnÿe G^1 15/29; mÿ D^1 15/13 v.; mnÿe D^1 15/9 v.; 15/44 v.; myą, mÿą A^1 15/25 v., 28, 44, 36, 50 v.; semną I^1 15/44 v.; o mnÿe L^1 15/29
Jadowy ai. — yadowe N^3 4/50
Jajko sb. — ÿaÿka N^3 4/128; 185/100 v.
Jaki pn. — yakye N^3f 15/29
Jako av. — iako 15/25 v., 60 v.; yako 15/19 (6 r.); ÿako 74/98
Jakoby av. — yakobi 15/28 (4 r.)
Jałowiec sb. — yalowyecz N^1 4/73
Jaskier sb. — jaskier N^1 185/85 v.
Jaskółczy ai. — jaskolcze N^1n. 185/83
Jasność sb. — yasnoscz A^1 15/49 v.
Jasny ai. — yasnego G^1n. 15/15 v.
Jastkóli ai. — gasthkvlye zyelye N^1n. 4/44
Jawny ai. — yawnÿ N^1m. 15/60 v.
Jednako av. — yednako 15/33 v.
Jednakość sb. — yednakosczi G^1 15/38
Jeleni ai. — gelÿenÿ N^1m. 4/138
Jesień sb. — gyeszyeni N^1 4/64
Jesieniowy ai. — gyeszyenyowe N^1n. Inc. 5
Jesli cn. — yestli 15/22 v. (4 r.); yastli 15/43; iestliczo 15/22 v.; yestlibi 15/25, 43; yestlicz 15/45; yestlysz 15/37; yestlym 15/45 v.
Jeszczy av. — iesszci 15/22 v.; yesczi 15/51; yesczy 15/51; yesczysz 15/45 v.
Języczek sb. — ÿasÿnczki [!] 4/24
Język sb. — yaszÿk 4/138; ÿazÿk N^1 4/36; jezik N^1 185/90
Jeżyna sb. — yeschynÿ N^3 4/92; jezÿni N^3 4/92
Już av. — yusz 15/52; yvsz 15/59 v.

Kacenki sb. — kacenkÿ N^3 4/129
Kamień sb. — kamÿen 74/98; zob. Łomikamień
Kani ai. — kanya przadzą N^1f. 4/42; kanÿą N^1f 185/81
Kapusta sb. — capusta N^1 4/55; kapusta N^1 185/78 v.
Karać vb. — karala 3sgf. 15/28
Karczyk sb. — karczikowie N^3 185/77 v.
Kazić sb. — kazyel 3sg 15/45 v.
Kaźń sb. — kasn N^1 15/25
Każdy pn. — kasdemv D^1m. 15/52 v.
Kiedy cn. — kyedi 15/22 v.
Kłamać vb. — kląmąm 1sg 15/60 v.
Kłopot sb. — klopot N^1 15/10 v.; klopotu G^1 15/37; w klopot A^1 15/41; klopotow G^3 15/34
Kłopotać się vb. — klopoczesz syą 2sg 10/52; syą klopocze 3sg 15/52 v.
Kłopotanie sb. — klopotanya G^1 15/52
Kmin sb. — kmÿn N^1 4/160; 185/79 v.; kmyn 4/II.
Kobyli ai. — cobÿli N^1m. 4/79; kobili N^1m. 185/90; kobylya N^1f. 4/60; cobÿla N^1f. 4/33
Kokornak sb. — kokornak N^1 185/75 v.
Kokorzek sb. — kokorzek N^1 4/13, 14
Komenica sb. — komenicza N^1 185/92
Koniec sb. — konyecz N^1 15/49; konyeczA^1 15/76; na konczv L^1 15/33 v.
Konik sb. — conÿk N^1 4/88
Konop sb. — konop N^1 4/48
Kopr sb. — kopr N^1 4/10, 62, 124; 185/74 v., 85 v., 93 v.
Kopytnik sb. — kopÿtnik N^1 4/15
Korzeń sb. — korzen N^1 185/89; korzenye N^3 4/50; Inc. 5
Kosaciec sb. — koszacziecz N^1 185/89; Cosaczÿecz N^1 4/4
Kosac sb. — kosacz N^1 4/74
Kosztywał sb. — kostiwal N^1 185/83 v.
Kościół sb. — przes koszcÿoli A^3 15/25
Kośnica sb. — kosznÿcza N^1 15/70 v.
Kozieli ai. — kozyellÿ ÿaÿka N^3 4/128
Kozłek sb. — koszlek N^1 4/149
Koziorożec sb. — koziorozecz N^1 185/86 v.
Kraczać vb. — kraczayom 3pl. 15/28
Krewny ai. — krewny N^1m. 15/48
Krokosz sb. — crokosz N^1 4/35
Krom pr. — krom 15/40
Król sb. — krol N^1 15/24 v., 45 v.; 74/98
Królewski ai. — krolyewskyemv D^1m. 15/25 v.
Krótki ai. — krotkye A^3f. 15/30
Krótko av. — krotko 15/51
Krwawnik sb. — krwawnÿk, krwawnÿk N^1 4/28, 85

Kryć się vb. — kryye syą 3sg. 15/41 v.
Krzewina sb. — krzewyną A[1] 15/75
Krzywda sb. — krzywdą N[1] 15/69 v.; krzywdami I[3] 15/19
Krzywy ai. — krzywym I[1]n. 15/48 v.
Który pn. — ktori N[1]m. 15/29 v. (4 r.); ktora N[1]f. 15/16 (2 r.); ktore N[1]n. 15/20 v.; ktori G[1]f. 15/60; ktorzi N[3]m. 15/24, 28, 59 v.; ktore N[3]f. 15/46 v., 59; ktorich G[3]m. 15/25 (1 r.); nad ktorimi I[3]m. 15/65 v.
Ktorykolisz pn. — ktorikolisch N[1] 15/32
Ku pr. — kv 15/15 v.; ku 15/16 (10 r.)
Kurzanoga sb. — Kvrzanoga N[1] 185/97 v.
Kurzy ai. — kvrza N[1]f. 185/97 v.; kurza N[1]f. 4/105; kvrze N[1]n. 185/77 v.
Kuźnica sb. — kuznycza N[1] 4/V
Kwiat sb. — kwath N[1] 74/98

Lakrycja sb. — lakrycya N[1] 185/89
Lato sb. — lyatv D[1] 15/45; lyata N[3] 15/61; lyath G[3] 15/11
Ląd sb. — lądu G[1] 15/67
Lebiodka sb. — liebiothka N[1] 185/81, 95; lebyotka N[1] 4/99; lyebyothka N[1] 4/33
Lekarstwo sb. — lyekarstwa N[3] 15/34
Lepszy ai. — czo lyepschego G[1] 15/56 v.
Leśny ai. — lessny N[1]m. 185/93 v.
Li cn. — chczeslÿ 15/39; moze li 15/48 v.
Liczba sb. — lyczbą A[1] 15/15 v.; liczbą A[1] 15/48 v.
Lilia sb. — lylyą N[1] 4/77; lylya N[1] 4/98; lilia N[1] 185/98 v., 94 v.
Lisi ai. — lissye N[3]f. 185/100
Lubczek sb. — lupsczek N[1] 4/81
Lubczyk sb. — liubsczik N[1] 185/91 v.
Lubić vb. — lubi 2sg imper. 15/45
Ludzie sb. — lyudzye N[3] 15/31 v.; Lyvdzy navczeny N[3] 15/23; lyvdzyom D[3] 15/29
Ludzki ai. — lyvczkyego G[1]m. 15/12; lyvczkye A[3]f. 15/9 v.

Łakomstwo sb. — lakomstwo N[1] 15/24
Łkanie sb. — selkąnya G[1] 15/43 v.
Łoboda sb. — loboda N[1] 4/16; 185/74
Łomikamień sb. — lomy kamyen N[1] 4/137; lomy kamyen N[1] 4/65
Łozyga sb. — lozyga N[1] 4/80
Łuczywo sb. — Lvczywo N[1] Inc. 5
Łuk sb. — luk N[1] 4/107; 185/95
Łyko sb. — liko N[1] 185/91; lyka N[3] 4/83
Łza sb. — lsąmy I[3] 15/22 v.

Macierzaduszka sb. — maczierza duska N[1] 185/103 v.; maczyerzaduschka N[1] 4/84; maczyerzaduszka N[1] 4/143
Majestat sb. — maiestatowi D[1] 15/25 v.; w mayesthacze L[1] 74/98
Majownik sb. — mayownyk N[1] 4/55
Mak sb. — mak, mack N[1] 4/9, 97, 110;
Malina sb. — malyny N[3] 4/63
Malwa sb. — malwa N[1] 185/91 v.
Mało av. — malo 15/76
Mały ai. — mali N[1]m. 15/67; mala N[1]f. 4/38
Marchew sb. — marchew N[1] 4/49
Martwy ai. — marthwa N[1]f. 4/91
Maruna sb. — maruna N[1] 4/89
Marzana sb. — marzana N[1] 4/89, 121
Matka sb. — mathki G[1] 185/82; mathky G[1] 4/39; mądką A[1] 15/19
Mądrość sb. — mądroscz A[1] 15/19
Mech sb. — mech N[1] 4/150
Miasto sb. — smiasta G[1] 15/25
Miasto av. — myasto zaplati 15/27 v.
Mieć vb. — myecz inf. 15/26 v., 39; mąm 1sg. 15/29; mam 1sg. 15/37; yzem nye myal 1sg. 15/23 v.; masch 2sg. 15/22 v.; ma 3sg. 15/26 (6 r.); mal 3sg. 15/52; myeli 3pl. 15/46 v.; nyemyeli 3pl. 15/60; mayacz part. 15/16
Mieczyk sb. — myeczykovye N[3] 4/74
Miedzy pr. — myedzy 15/59 (2 r.); 74/98; myedzi 15/48 v., 51
Mierność sb. — ku myernosczi D[1]15/16
Mieszać vb. — myescha 3 sg 15/46 v.
Mięszkanic sb. — myąskanya G[1] 15/67
Miętka sb. — myethka N[1] 185/82 v.; myanthka N[1] 4/60, 87; myantka N[1] 4/33
Mikołajek sb. — mykolagyek N[1] 4/76; mykolayek N[1] 185/88 v.
Milczeć vb. — mylcz 2sg. imp. 15/29 v.
Miło av. — yestlicz mylo 15/45
Miłość sb. —mylyosczy G[1] 74/98; myloscyą I[1] 15/73
Miłosierdzie sb. — miloserdzye N[1] 15/45 v.
Miły ai. — myl N[1] m. 15/48; myly N[1]m. Inc. 7; myla N[1]f. 15/42
Miodunka sb. — myodvnka N[1] 4/84; myodvnka N[1] 4/88
Mlecz sb. — mlyecz N[1] 4/52; mlecz N[1] 185/84 v.
Mnimać vb. — mnymayanc z part. 15/19 v.

Mnożyć vb. — mnozi 3sg. 15/46 v.; mnoziloby 3sg. n. 15/75
Moc sb. — mocz N^1 15/18; moczi G^1 15/12, 43; mocz A^1 15/26 v.
Mocniejszy ai. — mocznyeÿschych G^3f. 15/56
Mocność sb. — mocznoscz N^1A^1 15/36; 19; w mocznosczÿ L^1 15/17
Mocny ai. — Velyczemoczny V^1m. Inc. 7
Morski ai. — morskye N^1n. 15/38 v.; morskye N^3f. 15/16
Morze sb. — morza G^1 15/43 v.; na morze A^1 15/43
Mowa sb. — mowa N^1 15/34; mową I^1 15/41
Móc vb. — mocz inf. 15/26 v.; moze 3sg. 15/36 v. (4 r.); mozeczÿe 2pl. 15/60; mogą 3pl. 15/36 v. (4 r.)
Mój pn. — mego G^1m. 15/29 v.; memv D^1n. 15/29; moÿa N^1 15/10 v.; mogyeÿ G^1 15/45; smogy G^1f. 15/40 v.; mą A^1 15/29; moÿą I^1 15/19 v.; moye N^1n. 15/11; moie N^3f. 15/17
Mówić vb. — movicz inf. 15/46 v.
Musieć vb. — muschy 3sg. 15/34 v.
Muza sb. — o muse V^3 15/14
My pn. — nam D^3 15/38 v., Inc. 7; s nąmi I^3 15/10
Mylić vb. — mililo 3sg. n. 15/36
Mysiotrzew sb. — myschothrzew N^1m. Inc. 5
Myśl sb. — mysl N^1 15/16 v.; mysly N^3 15/16 v.

Na pr. — na 15/10 (16 r.)
Nabyć vb. — nabicz inf. 15/68 v.
Nad pr. — nad 15/15 (3 r.); nath 74/98
Nadzieja sb. — nadzÿeÿe G^1 15/40
Nagły ai. — naglÿ N^1 15/49; naglą I^1 15/45 v.
Naigrać vb. — naygral 3sg. 15/69
Naigrawać vb. — naygrawa 3sg. 15/43 v.
Nakłonić vb. — naklonÿonÿ N^1m. part. 15/81
Nalegać vb. — nalyegla 3sg. 15/20 v.
Namiętność sb. — namÿatnosczi G^3 15/39; nąmyąthnosczią I^3 15/53 v.
Naprzeciw pr. — na przeczÿw 15/25 v.; naprzeczyw 15/44 v.
Naprzeciwo av. — naprzecziwo 15/30
Narazić vb. — narazilbÿ 3sg. cond. 15/75 v.
Narozkoszniejszy ai. — naroszkoschneyschy N^1m. 74/98; naroszkoszneyschy N^1m. 74/98
Narzekać vb. — narzekacz inf. 15/46 v.; narzekal 3sg. 15/35 v.
Narzekanie sb. — narzekanÿa G^1 15/17
Nasienie sb. — naschyenÿe A^1 15/34
Nastrzeg sb. — nastrzeg N^1 4/88
Naśladować vb. — nasliaduÿe 3sg. 15/27 v.
Naświętszy ai. — naszwyąthschego N^1m. 74/98
Nauczać vb. — nauczalas 2sg. 15/23; navczeny N^3m. 15/23
Nauczyciel sb. — nauczyczyl N^1 15/19 v.
Nauka sb. — navky G^1 15/20 v. (2 r.); navkÿ G^1 15/40 v.; nauką A^1 15/33; wnavcze L^1 15/9; navky N^3 15/17
Nawalny ai. — nawalne A^3f. 15/46 v.; nawalnÿmÿ I^3f. 15/18
Nawyższy ai. — nawyszÿ N^1m. 74/98
Nazdrowszy ai. — naszdrowschÿ N^1m. 74/98
Nędza sb. — nądze G^1 15/42 v.; wnądzi L^1 15/46 v.
Nędzny ai. — nądzne A^3f. 15/57
Nic pn. — nycz 15/31 v., 46 v.
Nica sb. — nÿcza N^1 4/97
Nie pt. — nye 15/13 v. (18 r.); nÿe 15/29 v. (5 r.)
Niebieski ai. — nÿebÿeskich G^3f. 15/15 v.; nyebyeskÿe A^3f. 15/15 v.
Niebo sb. — nyeba G^1 15/30; nyebÿe L^1 15/49 v.,
Niecierpliwy ai. — nyeczyerpliwego G^1m. 15/44 v.
Niecirpliwość sb. — nyeczirpliwosczią I^1 15/43
Nieczysty ai. — nyeczyste N^3f. 15/14
Niedbały ai. — nyedbali staroszci G^1f. 15/12 v.
Niedomnimany ai. — nyedomnÿmaną N^1f. 15/10 v.
Niedostatek sb. — nyedostatek N^1 15/22 v.; nÿedostatkv G^1 15/13 v., 29 v.; nyedostatky I^3 15/10 v.; nyedostatkÿ I^3 15/48 v.
Niedostawać vb. — nyedostawacz inf. 15/51 v. nyedostawa 3sg. inp. 15/35 v.;
Niedośpiałek sb. — nÿedospÿalek N^1 4/18
Niedźwiedziny sb. — nyedzwyedzynÿ N^3 4/26
Niekarność sb. — nyekarnosczyą I^1 15/29 v.
Niekarny ai. — nÿekarne N^1n. 15/24
Niekto pn. — nÿekto N^1 15/45
Niektóry pn. — nyektori N^1m. 15/48; nyektori G^1f. 15/60; snyektorÿ G^1f. 15/52; nÿektorą I^1 15/35
Niemoc sb. — nyemoczi G^1 15/47 v.; nÿemoczi G^1 15/37 v., 47 v.
Nieprawie av. — nyeprawÿe 15/74 v.
Nieprzezpieczność sb. — nyeprzespyecznoscz N^1 15/21 v.; nyeprzespiecznosczyą I^1 15/32

Nieprzyjemny ai. — nyeprzyemne A^1n. 15/11
Nieskażenie av. — nyeskazenÿe 15/61
Nieskończony ai. — nÿeskonczoną I^1 15/69
Niesłuszny ai. — nyeslusną A^1 15/26
Niespokalany ai. — nyespokalyanego G^1m. 74/98
Niesprawiedliwy ai. — nÿesprawÿedliwą N^1 15/31 v.
Niestałość sb. — nÿestalosczy G^1 15/45; nÿestalosczÿą I^1 15/35
Nieszczęście sb. — nyesczesczya G^1 15/50 v.
Nieszlachetny ai. — nÿeslyachedny N^1m. 15/52 v.
Nieustawiczność sb. — nÿevstawicznosczi G^1 15/38
Niewiadomość sb.— nÿewÿadomoscz N^1 15/28
Niewiasta sb. — newaszthamÿ I^3 74/98
Niewieści ai. — nyewyesczye N^3f. 4/39
Niezwyciężony ai. — wnyeswyczÿązony L^1f. 15/17
Nieżywy ai. — nyezywi G^1f. 15/60
Nigdy av. — nykgdi 15/52 v.
Nikt pn. — nykomv D^1 15/32
Ninie av. — nynye 15/20
Niski ai. — nÿ [c]skÿego G^1m. 15/13; nÿskym D^3f. 15/45
Niźli cn. — nysli 15/60
Niż cn. — nysz 15/17
Noc sb. — nocz N^1 4/104; nocz A^1 15/18; wnoczi L^1 15/30
Nostrzeg sb. — nostrzeg N^1 185/92

O pr. — Cum L. 15/14 v. (2 r.)
Obciążyć vb. — opczyasyl 3sg. 15/24 v.
Obelnić vb. — obelnÿone N^3f. part 15/46 v.
Obfitość sb. — opytosczi G^1 15/58; opÿtosczÿą I^1 15/44 v.; opitoszczyą I^1 15/46 v.
Obfitować vb. — opitowacz inf. 15/77; opituje [!] 3sg. 15/16; opituyączi N^1m. part. 15/52 v.
Obfity ai. — opitego [!] G^1m. 15/16
Obiecać vb. — obyeczanÿ N^1m. part. 74/98
Objawić vb. — obÿaw 2 sg. imp. 15/22 v.
Oblepić vb. — oblÿepyone N^1f. part. 15/46 v.
Obliczność sb. — oblicznosczią I^1 15/19 v.
Obłok sb. — obloky I^3 15/38 v.
Oboje nm. — wobogÿ rzeczi L^1f. 15/42 v.;
Obracać vb. — obracza 3sg. 15/43 v.; obra-
Oczala 3sg. f. 15/43 v.
bracanie sb. — obraczącnye N^1 15/15 v.; obraczanym I^1m. 15/30; obrączącnym I^1m. 15/45
Obrócić vb. — gdym obroczyl lsg. 15/19
Obyczaj sb. — obiczaÿ N^1 15/22, 45; obiczayv G^1 15/31; w ten obiczay $A^1$15/49; obiczayem I^1 15/76
Ochłodzić vb. — ochlodzila 3sg. f. 15/73 v.
Od pr. — od 15/25 (2 r.); oth 15/32 v. (9 r.)
Odchodzić vb. — odchodzącnc part. 15/42 v.
Odciągać vb. — odczyągacz inf. 15/75 v.
Oddalić vb. — oddalil 3sg 15/18; oddalywschy part. 15/18
Oddzielić vb. — oddzyelyone N^3f 15/59
Odegnać vb. — odegnalabi 3sg. f. con. 15/75 v.
Odkrywać vb. — odkrywa 3sg. 15/71
Odkupiciel sb. — othkvpyczyel N^1 74/98
Odłączyć vb. — wrzeczach odlączonich L^3f. part. 15/59 v.
Odmiana sb. — odmÿąna N^1 15/31 v.
Odmieniać vb. — odmÿenyaÿą 3pl. 15/73
Odpowiadać vb. — otpowyada 3sg. 15/26 v.
Odpowiedzieć vb. — odpowyedzyecz inf. 15/37; odpowyedz 2sg. imp. 15/35
Odrzucać vb. — odrzucza 3sg. 15/22
Odrzucić vb. — odrzuczili 3pl. 15/38
Odstąpić vb. — yestlym odstąpila lsg. f. 15/45 v.; odstąpywschi part. 15/22
Odwodzić vb. — odwodzy 3sg. 15/76 v.
Odwoływać vb. — odwolawala 3sg. f. 15/19 v.
Odzienie sb. — odzyenÿe A^1 15/17 v.
Ogarnąć vb. — ogarnÿone, ogarnyone N^3f. 15/15 v., 38
Ogarnienie sb. — wogarnyenyv L^1 15/48
Oglądać vb. — oglyądal 3sg. 15/61 v.; oglÿądnÿącnc part. 15/65
Ogórek sb. — hogurek N^1 4/46; ogorki N^3 185/78 v.
Ogród sb. — w ogrodzÿe L^1 74/98
Ogrodny ai. — ogrodna N^1f. 185/90, 94
Ojcewski ai. — oyczewskyego G^1m. 15/51
Oko sb. — okyem I^1 15/48 v.; oczima I^2 15/65
Okrasa sb. — okrassa N^1 15/51; okrassi G^1 15/60
Okrasić vb. — okraschicz inf. 15/45; biwasz okrasson 2sg. 15/58
Okrągły ai. — okragli N^1m. 185/75 v.
Okrucieństwo sb. — okruczyenstwv D^1 15/65 v.
Oleśnik sb. — olesznik N^1 4/57.
Oman sb. — homan N^1 4/54; oman N^1 185/84 v.
Omówić vb. — omowÿą 3pl. 15/57

Omylić vb.—omÿlÿ 3sg. 15/34v.; omÿlyalsyą 3sg. 15/12
On pn. — on N¹ 15/52 v.; gy G¹ 15/51; mv D¹ 15/22 v. (2r.); go A¹ 15/34 v.; gÿ A¹m 15/19 onÿ N³ 15/28; gym D³ 15/29 v.; ym D³ 15/31 v.; w nÿch L³ 15/56 v.
ona — gÿeÿ G¹ 15/43; gyey G¹ 15/32v.; yą A¹ 15/19 v., 75; ÿe A³f 15/31
Opuścić vb. — opusczifschy part. 15/15
Opuszczać vb. — opuszczam 1sg. 15/48
Opych sb. — opych N¹ 4/11; opÿch N¹ 185/74 v.
Osanka sb. — oszanka N¹ 4/38; osanka N¹ 4/38
Osieł sb. — oschyel N¹ 15/22v.
Oskarżać vb. — oskarzali 3 pl. 15/28; oskarzona N¹f. part. 15/19; bil oskarzon N¹m. part. 15/28
Oskarżenie sb. — oskarzenye N¹ 15/28; oskarzenya G¹ 15/25; oskarzenÿe A¹ 15/25
Osobny ai. — ossobnÿ N¹m. 15/24
Ost sb. — osth N¹ 4/76
Ostawić vb. — ostawyone N³f. part. 15/51 v.
Ostry ai. — ostre N³f. 15/34
Oświecać vb. — gwaszdo oszwyeczaÿącza V¹f. part. 74/98; osweczeni part. V¹m. Inc. 7
Owoc sb. — owocz N¹ 74/98

Palić vb. — palÿ 3sg. 15/34
Pamięć sb. — napamyancz A¹ 15/50 v.
Pan sb. — panu apanu... D¹, pane apane V¹ Inc. 7.
Panieński ai. — panyenskÿego G¹m. 74/98
Panować vb. — panowal 3sg. 15/53v.
Państwo sb. — panstwa G¹ 15/23
Paprotka sb. — paprothka N¹ 4/103; 185/97
Pasternak sb. — pasternak N¹ 4/113
Paszczęka sb. — spasczek G³ 15/24 v.; pasczekÿ A³ 15/80 v.
Pełnia sb. — wpelnÿ L¹ 15/30
Pełny ai. — pelnÿ N¹m. 74/98; pelna N¹f. 74/98
Piaszczysty ai. — piasczistha N¹f. 185/20
Pieniądz sb. — pÿenÿądze A³ 15/57
Pierwszy nm. — pyerczsche lyata N³f. 15/61
Pies sb. — pschi N³ 15/24 v.
Pięcipalców sb. — paczypalczow N¹ 4/108
Pięćset nm. — pyatsed 15/28
Piołun sb. — pyolun N¹ 4/1; pÿolÿn N¹ 185/75
Piotruszka sb. — piotrvska N¹ 185/96; pyotruszka N¹ 4/102
Pirworodny ai. — pyrworodneÿ G¹f. 74/98
Piwonia sb. — pywonia N¹ 4/101
Plac sb. — plÿacz N¹ 15/67
Płakać vb. — plakal 3sg. 15/45 v.; nye placz 2 sg. imp. 15/51 v.
Pleśnina sb. — plesznyną N¹ 4/126
Po pr. — po 15/49 v.; 74/89 (2 r.)
Pobudzać vb. — pobudzayą 3 pl. 15/58
Pobudzenie sb. — pobudzenye N¹ 15/66
Pochwalać vb. — pochvalya 3sg. 15/29
Początek sb. — początky N³, A³ 15/47 v., 38
Poczesny ai. — poczesną I¹ 15/73
Podatek sb. — podathkÿ I³ 15/24
Podbiał sb. — podbÿal N¹ 4/79
Poddać vb. — poddalesch 2sg. 15/43; poddasch 2sg. 15/75 v.; poddąną A¹f. part. 15/38
Poddawać vb. — poddawaczye 2pl. 15/60
Podeptać vb. — podeptal 3 sg. 15/21 v.
Podjąć vb. — podyąlem 1sg. 15/27v.
Podług pr. — podlug 15/12 (4 r.)
Podnosić vb. — podnoschayancz part. 15/29 v.
Podobny ai. — podobna N¹f. 15/38 v.
Podołek sb. — podolkv G¹ 15/13
Podpierśnia sb. — podpyerznya N¹ 4/v
Podróżnik sb. — podroznyk N¹ 4/13, 32
Poduszczać vb. — podduszczayancz part. 15/13 v.
Pokładać vb. — pokladacz inf. 15/46 v.
Pokój sb. — pokoyem I¹ 15/32
Pokrzyk sb. — pokrzÿk, pocrÿk N¹ 4/94; pokrzik N¹ 185/93
Pokrzywa sb. — pokrzywa N¹ 4/91; poczrÿwa N¹ 4/148; pokrziwa N¹ 185/93 v.
Polać vb. — polyąne N³f. part. 15/17v.
Pole sb. — polÿe N¹ 15/45
Polecić vb. — polyeczyelesz 2sg. 15/43; polÿeczone N³f. part. 15/49
Polej sb. — poley N¹ 185/98
Polewać vb. — polyewasch 2sg. 15/22v.
Policzać vb. — policzasz 2sg. 15/58v.
Polny ai. — polnÿ N¹m. 4/43; polna N¹f. 185/86, 103; 106, 4/49, 61, 139
Polski a. — polszky N¹m. 4/160
Położenie sb. — polozenÿe N¹ 15/33; 36v., 52 v; polozenye N¹ 15/39 v.
Położyć vb. — polozilam 1sgf. 15/33; biwa polozona N¹f. part. 15/60
Pomału av. — pomalv 15/17 v.

Pomierzać vb. — pomÿerzayą 3 pl. 15/59 v.; pomÿerzaÿą 3 pl. 15/77
Pomsta sb. — pomstą N[1], A[1] 15/31 v., 27 v.
Poniżać vb. — ponÿza 3sg. 15/31v.; ponÿzaczÿe 2pl. 10/60; ponizonego G[1]m. part. 15/43 v.
Poruszyć vb. — poruschÿcz inf. 15/24 v.
Porzucać vb. — porzucza 3sg. 15/43 v.
Posądzać vb. — possądzaczye 2pl. 15/60
Posądzanie sb. — possąndzanye N[1] 15/29
Poseł sb. — possel N[1] 15/34 v.
Pospolity ai. — pospolitego G[1]m. 15/12; napospoliti vczinek A[1] 15/23
Potłumić vb. — potlumyesz 2sg. 15/22; potlumiony N[1]m. part. 15/43 v.
Potwarstwo sb. — potwarstwy I[3] 15/24
Potwierdzać vb. — potvyerdza 3sg. 15/29; potwyerdzoni N[1]m. part. 15/18
Powiadać vb. — powyadacz inf. 15/22 v.
Powiedzieć vb. — powyem 1sg. 15/62
Powolność sb. — powolnosczyamÿ I[3] 15/15
Powściągnąć vb. — powsczyągnąla 3sg. 15/24
Powszedni ai. — powschednyeÿ G[1]f. 74/98
Pożyteczny ai. — pozitecznąA[1]f. 15/75
Pożytek sb. — pozitek N[1] 15/48; posytky, pozitkÿ N[3] 15/58
Pożywać vb. — poziwal 3sg. 15/44 v.
Pracować vb. — praczvyesz 2sg. 15/43; praczuyeczye 2pl. 15/67 v.
Prawda sb. — prawdÿ G[1] 15/35 v.
Prawdziwy ai. — prawdzywemu D[1] 15/75 v; prawdzÿwe A[3]f. 15/50
Prawo sb. — prawo N[1] 15/45; prawa N[3] 15/68; wprawach L[3] 15/26 v.
Prawować się vb. — praww schyą 2sg. imp. 15/44 v.
Prawy ai. — prawą A[1]f., I[1]f. 15/39
Prędki ai. — prątkym, prątkÿm I[1]n. 15/30, 45
Proso sb. — prosszo N[1] 4/65
Prosty ai. — prostim I[1]m. 15/61
Prośba sb. — prosbÿ N[3] 15/46 v.
Próżny ai. — prosnym I[1] n. 15/58
Przasłka sb. — przaszlka N[1] 4/II
Przeciwność sb. — przeczÿwnoscz N[1] 15/20 v.
Przeciwny ai. — przeczinwÿ N[1] 15/24; przeczinwi nyemoczi G[1] 15/47 v.
Przed pr. — przed 15/19 v.; przeth 74/98
Przedłużenie sb. — przedluzenÿe A[1] 15/11
Przejrzyć vb. — przeÿrzycz inf. 15/42 v.
Przejrzysty ai. — przeirzista N[1]f. 15/38 v.
Przemieniać vb. — przemyenÿa 3sg. 15/49 v.
Przemienienie sb. —przemyenyenya G[1]15/40 v.
Przemienny ai. — rzecz przemyenna N[1]f. 15/59 v.
Przerazić vb. — przerazilbÿ 3sg. 15/75 v.
Przerwipęp sb. — przerwypep(!) N[1] 4/145; przerwÿpap N[1] 4/145
Przerwipych sb. — przerwipch (!) N[1] 185/77 v.
Przestać vb. — przestala 3sgf. 15/75 v.
Przestęp sb. — przestamp N[1] 4/31
Prześladować vb. — przeslyadowalasch 2sg. 15/40v.
Przeto cn. — przeto 15/36
Przewrotny ai. — przewrotne A[3]m. 15/37 v.
Przez pr. — przes Cum A. 15/14 (5 r.)
Przezwyciężyć vb. — przevicziązonego G[1]m. part. 15/28
Przędza sb. — przadzą N[1] 4/42: przedza N[1] 185/81
Przychodzić vb. — nyeprzychodzy 3sg. 15/11; Przischedl 3 sg 15/34; przychodzączych G[3] f. part. 15/34
Przydać vb. — przidana N[1]f. part. 15/54
Przyjąć vb. — prziyąncz inf. 15/41
Przyjemny ai. — przyyemnego G[1] 15/49 v.
Przyjść vb. — przischedl 3sg. 15/34; przidzye 3sg. 15/17, 30
Przykry ai. — przikre bądzÿe 15/34 v.; przikrą I[1]f. 15/15
Przykrywać vb. — przikriva 3sg. 15/30; przikrita N[1]f. part. 15/31 v.
Przykrze av. — przykrze 15/49 v.
Przypędzić vb. — przÿpądzÿ 3sg. 15/45
Przyprawić vb. — przipravyą 3sg. 15/31; przipravyony navky G[1]f. 15/23
Przyrodzenie sb. — przÿrodzenÿa G[1] 15/16
Przyrównać vb. — przirownaczye 2pl. 15/62; przyrownayącz part. 15/35; przyrownąnÿ N[1]m. part. 15/60
Przyrównanie sb. — przirovnąnÿe N[1] 15/68 v.
Przystawać vb. — przistawayanczego G[1]m. part. 15/29 v.
Przystąpić vb. — przÿstąpycz inf. 15/35
Przytcza sb. — priczczÿ G[1], przicczci G[1] 15/38; przicczÿą I[1] 15/45 v.
Przywieść vb. — prziwyescz inf. 15/23; przywyodl 3sg. 15/24
Przywłaszczyć vb. — przywlasczycz inf. 15/19 v.
Przywodzić vb. — przÿwodzÿsz 2sg. 15/50v.;

przywodzÿ 3sg. 15/16; prziwodzącz part. 15/71 v.
Przywracać vb. — prziwracza 3sg. 15/31
Przywrócenie sb. — prziwroczenya G[1] 15/37 v.
Przyznać vb. — przisnalÿąm ya 1sg. 15/83
Przyzwalać vb. — nyeprziswąłyam 1sg. 15/60 v
Przyzwolić vb. — przisvolicz, prziswolicz inf. 15/26
Psi ai. — przÿ N[1]m. 4/36; pszÿ 4/II.
Psinki sb. — pszynky N[3] 4/122
Ptasi ai. — ptassi N[1]m. 185/90; ptasye N[1]n. 4/49
Pytać vb. — pitasch 2sg. 15/25 v.

Ręka sb. — rącze A[3] 15/63 v.
Rodzaj sb. — rodzayow G[3] 74/98
Rojownik sb. — roÿownÿk N[1] 4/84
Rok sb. — roku G[1] 15/16
Rola sb. — rolyą A[1] 15/75; rolÿe N[3] 15/34
Romanowy ai. — romanovo korzenye N[3] Inc. 5
Rozchodnik sb. — roschodnÿk N[1] 185/100; roszchodnyk N[1] 4/133
Rozciągnąć vb. — rosczyągnącz inf. 15/68
Rozdzielić vb. — rosdzÿelÿl 3sg. 15/85
Rozerwać vb. — rozerwye 3sg. 15/36; rozerwą 3 pl. 15/21 v.; roserwali 3pl. 15/19v.
Rozgniewanie sb.—rosgnÿewąnÿe N[1] 15/23 v.
Rozkaziciel sb. — roskaziczyelyem I[1] 15/32
Rozkazywać vb. — roskazuÿą 3pl. 15/9 v.; roskazuyącz part. 15/73
Rozkosz sb. — w roskoschi L[1] 15/77
Rozkosztliwić vb.— roskostlivÿą 3pl. 15/46 v.
Rozmaitość sb. — rosmaÿtosczi G[1] 15/67v.
Rozmaity ai. — rosmayte N[1]n. 15/15 v.; 40; roszmaite N[3] 185/115 v.; rosmaÿtich G[3]f. 15/76.
Rozmyślać vb. — rôsmyslyacz inf. 15/15 v.; rosmislyal 3sg. 15/15v.
Rozmyślanie sb.— rozmyslyanÿv D[1] 15/15 v.; rosmyslyąnye A[1] 15/76; rozmyslyąnÿe A[1] 15/20 v.; rozmyslanye A[1] 15/15
Rozpuścić vb. — rozpusczisz 2sg. 15/43
Rozpuszczać się vb. — rospusczayą sÿą 15/10 v.
Rozsądzenie sb. — rossądzenye N[1] 15/26
Rozsądzić vb. — bilo rossądzono inp. 15/26
Rozsławić vb. — roslavyone N[3] f. part. 15/33 v.
Roztargać vb. — rostargayą 3pl. 15/34
Roztargnąć vb. — rostargnye 3sg. 15/36
Roztargniony ai. — roztargnyonÿch G[3]f. 15/17 v.
Rozum sb. — rozum N[1] 15/22; rozumv G[1] 15/13 v., 19; na ... rozumÿe L[1] 15/16v.
Rozumieć vb. — rozumyesch 2sg 15/22 v.; rosumÿesch 2 sg. 15/22 v.; rozumÿal bych byl 3sg. 15/69 v.
Ród sb. — wroth A[1] 15/48
Równy ai. — rowne N[3]f. 15/16
Różny ai. — rosnÿ N[1]m. 15/67 v.
Ruchać vb. — ruchayącznego G[1]m. part. 15/21 v.
Rumień sb. — rvmÿen N[1] 4/II
Rumiony ai. — rumÿonÿ N[1]m. 15/12
Rumnek sb. — rumnek N[1] 4/37
Ruta sb. — rutha N[1] 185/86; 4/61
Rządzić vb. — rządzysch 2sg. 15/32; nyerządzyelbÿ 3sg. 15/22
Rzecz sb. — rzecz N[1] 15/59v. (3 r.); rzeczi G[1] 15/60 (2 r.); rzecz A[1] 15/26; w rzeczi L[1] 15/42 v.; rzeczi N[3] 15/26 v., 45; rzeczÿ N[3] 15/58; rzeczÿ G[3] 15/16, 51; rzeczom D[3] 15/45, 72 v.; rzeczi A[3] 15/50 v; rzeczÿ A[3] 15/32; wrzeczach L[3] 15/59 v.
Rzepa sb. — rzepa N[1] 4/119; 185/98
Rzepik sb. — rzepÿk N[1] 4/6
Rzeżucha sb. — rzeszucha, rzerzucha N[1] 4/95; 185/94
Rzodkiew sb. — rzotkiew N[1] 185/99; rzothkÿew, rzothkyew 4/115;

S (z) pr. — Cum G.: snÿedostatkv 15/13 v. (10 r.); Cum A.: [z] przes zaczerwyenye 15/14; Cum I.; semną 15/44 v. (2 r.):
Sadziec sb. — schadzecz N[1] 4/53
Sałata sb. — salatha N[1] 185/90
Sam pn. — sam N[1] 15/21 v.; sąmą zaschyą (per se) A[1] 15/46 v.
Sandalina sb. — sandalina N[1] 185/83
Sąd sb. — ządy N[3] 15/45 v.
Sebranie sb. — sebrąnÿe N[1] 15/34
Senat sb. — senatow G[3] 15/27 v., 48 v.
Serdecznik sb. — serdecznÿk N[1] 4/128
Sędzia sb. — sądzya N[1] 15/65
Siedzieć vb. — schyedzączych G[3] part. 15/48 v.
Się pn. — zamÿescha sie 15/34 v. (1 r.); vczącz schią 15/23; schyą chelpili 15/11 v.; sÿą dowye 15/52 v.; widawacz schyą 15/15v.; (17 r.); dowÿadowyą syą 15/16 (13 r.); sÿe bronili 15/25; przidzye ksobie D[1] 15/17 v.; ossobye L[1] 15/37

Siła sb. — schÿla N^1 15/12
Siwy ai. — sywy, szywy N^1m Inc. 7; schywe N^3f. 15/10 v.;
Skała sb. — skali N^3 15/21 v.
Skaza sb. — na skazą A^1 15/14, 23
Skazać vb. — skazala 3sg. f. 15/25; skazan N^1m. part. 15/28
Skazanie sb. — skazą̨nye N^1 15/25
Skazić vb. — skasicz inf. 15/36 v.
Składać vb. — skladalem 1sg. 15/9
Składacz sb. — skladaczmÿ I^3 15/68 v.
Skłonić vb. — sklonyela 3sgf. 15/73 v.; sam nyesklonyoni N^1m. part. 15/21 v.
Skoczek sb. — skoczek 4/45; 185/82 v.
Skrobać vb. — szkrobana N^1f. part. 4/153; skrobi imp. 2 sg. Inc. 5
Sława sb. — slawi G^1 15/27 v.; slawą I^1 15/29 v.
Sławiętność sb. — slawyątnoscz N^1 15/77
Sławny ai. — slawny N^1m. 15/21
Słączyć vb. — zlyączonÿ N^1 m. part. 74/98
Słodki ai. — slotkyego G^1m. 15/41
Słowień sb. — slowyen N^1 4/160
Słowo sb. — slowa N^3 15/46 v.; slovi I^3 15/69; slowÿ I^3 15/46 v.
Słuchać vb. — sluchacz inf. 15/52
Słuszać vb. — sluschayą 3pl. 15/34; sluschalo 3sg.n. 15/32
Słuszność sb. — slusznosczÿą I^1 15/48
Słuszny ai. — slusną I^1f. 15/41; slusne N^3f. 15/46 v.
Służba sb. — sluzbą A^1 Inc. 7
Słynąć vb. — gdym slynol 1sg. 15/9
Smarły ai. — bicz smarle 15/70 v.
Smarszczyć vb. — smarsczona N^1f. part. 15/10 v.
Smienić vb. — smyenycz inf. 15/36 v.
Smutek sb. — smutkv D^1 15/38
Smutny ai. — smvtnemv D^1m. 15/9 v.; smvtne N^3f. 15/9 v.
Snienagła av. — snyenagla 15/34
Sokratesowy ai. — nauky socratessovi G^1 15/26
Soska sb. — szosznka N^1 4/51
Spadać vb. — spada 3sg. 15/49 v.; spadnÿoną I^1f. part. 15/15
Spokojny ai. — spokoynego G^1m. 15/16
Spominać vb. — spomÿnacz inf. 15/29
Sporysz sb. — sporysch N^1 4/28
Sprawiac vb. — sprawyacz inf. 15/29 v.; sprawya 3sg. 15/22
Sprawianie sb. — sprawyanyv D^1 15/66
Sprawiedliwość sb. — sprawiedliwoszczi, sprawyedliwosczi G^1 15/25, 32 v.
Sprawny ai. — sprawne N^3f. 15/34
Sprzeciwiać się vb. — nÿesprzecziwiam schyą 1sg. 15/83; schÿą sprzecziwÿ 3sg. 15/38v.
sprzysięgnienie sb. — sprzischyągnyenya G^1 15/26 v.
Spuchlina sb. — spuchlyna N^1 4/152
Srom sb. — srom A^1 15/14
Sromotny ai. — sromotnhÿmÿ I^3 15/69
Srządzenie sb. — srządzenya G^1 15/35 v.;
Srządzić vb. — srządzone N^3f. part. 15/29
Stadło sb. — wstadlye L^1 15/11 v.
Stałość sb. — staloszczÿą I^1 15/24; ku staloszci D^1 15/31
Stały ai. — stalym L^1n. 15/11 v.; stala N^1f. 15/43; stalą A^1 15/32
Starość sb. — staroszci G^1 15/12 v.
starosta sb. — starostą A^1 15/24
Stary ai — stary N^1m. Inc. 7
Stogłowiec sb. — sthoglowyecz N^1 4/76
Stolec sb. — na stolczach L^3 15/48 v.
Stopa sb. — kurza stopa N^1 4/105
Storzysz sb. — sthorzisz N^1 185/85 v.
Strój sb. — sthroÿ N^1 4/168
Strona sb. — stronÿ G^1 15/52; na... stroną A^1 15/21 v.
struna sb. — strunąmÿ I^3 15/80
strzelczy ai. — strelcz, strelczy, strelczczy N^1 m. Inc. 7.
Strzymać vb. — strzimąny N^1m. part. 15/20 v.
Studziennik sb. — studziennÿk N^1 185/85
Stulikiep sb. — stulikiep N^1 185/94 v.
Stworzenie sb. — sthworzenÿe A^1 74/98
Stworzyciel sb. — sthworzyczyel N^1 74/98
Sumnice sb. — svmnÿcze N^3 4/63
Swar sb. — swar N^1 15/24 v.
Swiesić vb. — swyeschiwschi part. 15/76; swyeschone N^3f. part. 15/14 v.
Swinąć vb. — zwynawsky [!] part. 15/17 v.
Swoisty ai. — szwoisty N^1 185/74 v.
Swojski ai. — swoyszkÿ N^1m. 4/10
Swój pn. — na swoy A^1 15/22 v.; na swoym rozumÿe L^1 15/16 v.; swą A^1f Inc. 7; svoyą yasnoscz A^1 15/49 v.; swą staloszczÿą I^1 15/24; swoye A^3 15/53 v., 63 v.; svoÿmÿ I^3f. 15/53 v.; swoÿmÿ I^3f. 15/10 v.; swyma I^2f. 15/65.
Swyciężyć vb.—swyczÿązonÿ N^1m. part.15/39

Swyczaj sb. — swyczajv G^1m. 15/74; nad swyczay A^1 15/15
Swyknąć sb. — swÿkl bil 3sg. 15/15 v.
Szafran sb. — szaffran N^1 185/80
Szałwia sb. — salvia N^1 4/66
Szaniuta sb. — schanÿutha N^1 4/91
Szczaw sb. — sczaw N^1 185/76, 90; 4/5; sczayph N^1 4/79
Szczeć sb. — sczecz N^1 185/106
Szcześliwość sb. — sczeslÿwosczÿ G^1 15/51
Szczesny ai. — lyath sczesnich G^3 15/11
Szczotka sb. — sczotki N^3 4/147
Szczyr sb. — sczÿr N^1 185/92
Szeroki cf. Szyroki
Szkaradny ai. — skaradą zyemyą A^1 15/16 v.
Szkodliwy ai. — skodliwe N^1f. 15/58
Szkodzić vb. — skodzą 3pl. 15/31 v.
Szpinak sb. — spynak N^1 4/123
Szymszelon sb. — szymszelon N^1 4/133
Szyroki ai. — schirokyego G^1 15/67

Ściągnąć vb. — sczÿągnąla 3sgf. 15/46 v.
Ścisnąć vb.—sczisnÿonÿ N^1m. part. 15/52 v.; sczisnyona N^1f. part. 15/68
Ślaz sb. — szlasz, szlyaz N^1 4/3,86; slÿasz N^1 185/92
Śmierć sb. — smyercz N^1 15/10 v.
Śmiertelny ai. — bicz... smyertelne 15/70 v.; smÿerthelneÿ G^1 74/98
Śmigłówki sb. — smÿglowki N^3 4/38
Śmiotana sb. — szmothana G^1 4/170 v.
Światłość sb. — swyatlosczi G^1 15/38 v.; swyatloscz A^1 15/15 v.
Świecić vb. — zwyecząca N^1f. 15/75 v.
Świekier sb. — swyekÿer N^1 15/51; swyekry I^3 15/48
Święty ai. — szwyethego G^1m. 4/13; oth szwyatheÿ G^1f. 74/98; wswÿąti L^1f. 15/73 ; oth... szwÿąthych szwyąthych G^3 74/98 ; szwyąthe A^3 74/98 ; myedzy... szwyathemy I^3m.
Swini ai.—szvÿnÿ N^1m. 4/52; swÿnÿa wesch N^1f. 185/82; 4/II.
Swiniak sb. — szwynak N^1 4/49
Swojski ai. — Swoyszkÿ N^1m. 4/10

Tajemny ai. — tayemnego G^1n. 15/16
Tak cn. — tak 15/13 v. (2 r.)
Taki ai. — takÿego G^1n. 15/69 (1 r.) ; takyego G^1m. 15/74; w takym L^1m. 15/35 v.; thaka N^1f. 74/98; stakÿmÿ swyekry I^3 15/48
Tako cn. — tako 15/59 v.
Tam av. — tam 15/60
Tatarski ai. — thatarszkye N^1n. 4/155 v.
Tedy av. — tedy 15/49 v.
Ten pn. — ten N^1 15/52 v.; tego G^1n. 15/45 v.; temv D^1 15/29 (2 r.); w ten obiczay A^1 15/49; tym L^1n. 15/60v .; ta N^1f. 15/60 v. (2 r.); ty G^1f. 15/35v.; tą A^1f. 15/72; tą I^1 15/41; to N^1n. 15/25 v. (9 r.); te N^3 15/46 v.(2 r.); tych G^3m. 15/24 v.; timi I^3f. 15/46 v.
Terlic sb. — terlÿcz N^1 4/45
Też cn. — abotesch 15/19
Tępieć vb. — tąpÿeÿe 3sg. 15/15, 18
Topola sb. — thopola N^1 4/111
Trawa sb. — trawa N^1 185/86 v.
Trójca sb. — throyczey G^1 74/98
Trwałość sb. — trwalosczi G^1 15/42; ku trwalosczi D^1 15/45
Trwały ai. — trwala N^1f. 15/52 v.
Trzeba vb. — trzeba inp. 15/22 v.
Trzemdała sb. — trzemdala N^1 185/84; thrzomdala N^1 4/50
Trzymać vb. — trzimacz inf. 15/32 v.
Twój pn.— thwego G^1m. (1 r.) 74/98; twogym I^1n. 15/59; tweÿ G^1f. 15/47 v. (1 r.); twey G^1f. 15/35; twoią I^1f. 15/43; twoye N^3f 15/43; twoÿe N^3f. 15/58; tvoÿe N^3f. 15/58
Ty pn. — Thÿ N^1 74/98; tobie D^1 15/42, 51; czi D^1 15/17, 52 (1 r.); do czyebÿe A^1 15/35; czÿą A^1 15/34 (3 r.); czya A^1 15/17; przeth thobą, sthobą I^1 74/98; wtobye L^1 15/35 v.; po thobye L^1 74/98; od wasz G^3 15/59 v. G^3 15/28
Tysiąc nm. — tisyączi

U pr. — v dworzan G^1 15/25 (1 r.)
Ubłagać vb. — vblagala 3sg.f. 15/41 v.
Uciekać vb. — vczyekayąncz part. 15/49
Uczyć vb. — vczącz part. 15/23
Uczynek sb. — vczinek A^1 15/23; vczinkow G^3 15/29; wuczinkach L^3 15/28 v.
Uczynić vb. — vczinÿcz, vczinicz, vczynÿcz inf. 15/48 v., 26 v., 32; vczinil, vczinÿl 3sg. 15/45 v., 65
Udręczenie sb. — vdrączenÿe N^1 15/50 v.
Udręczyć vb. — vdrączoną A^1f. part. 15/19; bili vdrączonÿ N^3m. part. 15/24
Ukazać vb. — vkazal 3sg. 15/14; vkazala

3sg. 15/41 v.; vkazą 3 pl. 15/26.; vkazugącz part. Inc. 7
Ulżyć vb. — vlzilam 1sgf. 15/52
Ułomek sb. — vlomki A³ 15/29
Ułożyć vb. — vlozon N¹m. part. 15/27 v.
Umieć vb. — vmyelÿ 3pl. 15/19 v.
Umniejszać vb. — vmnyeyschacz inf. 15/38
Umysł sb. — vmysl N¹ 15/39; vmÿsl A¹ 15/38; vmÿslÿe L¹ 15/45 v.; vmyslye L¹ 15/35 v.; vmyslÿ A³ 15/9 v.
Upad sb. — vpad N¹ 15/58 v.
Upamiętać vb. — vpamÿątacz inf. 15/60
Upoić vb. — wpoÿoną N¹f. 15/15
Uporność sb. — vpornoscz A¹ 15/20 v. (1 r.)
Uprzedzić vb. — vprzedzone N¹n. part. 15/25v.
Urodzony ai. — vrozenemu D¹m. Inc. 7
Uskarżać vb. — vskarzacz syą inf. 15/51; vskarzasz 2sg. 15/44
Uspokoić vb. — nyeuspokoÿoną A¹f. part. 15/71
Ustanowić vb. — vstanowicz inf. 15/43
Ustawa sb. — vstawÿ G¹ 15/22; vstawą A¹ 15/43; vstaw G³ 15/41
Ustawić vb. — naczas vstawÿonÿ A¹m. part. 15/25; vstawyono inp. 15/32 v.
Ustawno av. — vstawno 15/44
Ustąpić vb. — vstąpycz inf. 15/25 v.
Uśmierzyć vb. — vsmyerzycz inf. 15/64 v.
Utkać vb. — vtkąne N³f. part. 15/12
Utrudzić vb. — vtrudzenÿ N³m. part. 10/20 v.
Utrzeć vb. — vtarla 3sg. 15/17 v.
Utwierdzić vb. — vtwÿerdzenÿ N³m. part. 15/20 v.
Uzdrowić vb. — usdrowicz inf. 15/47 v.; vsdrowÿlybi 3pl. 15/13 v.
Uznać vb. — vsnacz inf. 15/42 v.; vznalem 1sg. 15/19; vsnal 3sg. 15/37
Uznanie sb. — vsnąnÿe A¹ 15/38 v; ku vsnąnyv D¹ 15/37 v.
Uznawać vb. — vznawa 3sg. 15/74 v.
Używić vb. — vziwyony N¹m. part. 15/17

W cf. We
Wał sb. — wal N¹ 15/36; walem I¹ 15/20v.
Wałach sb. — valach N¹m. Inc. 7 (1)
Wasz pn. — wasz N¹m. 15/60 v.
Wątrobny ai. — watrobne N¹n. 4/55; wątrobne N¹n. 185/85
W, we pr. — Cum A: wroth 15/48 (6 r.); Cum L.; w... mocznosczÿ 15/17 (19 r.)
Wejrzeć vb. — weyrzawschi part. 15/17
Wejść vb. — wszedl 3sg. 15/36; weschlo 3sgn. 15/36; wesli 3pl. 15/46 v.
Wełna sb. — velnąm I¹ 15/45
Wesele sb. — prosnym vesselym I¹ 15/58
Weselić się vb. — schyą... vesselysz 2sg. 15/58
Wesoły ai. — wessolym I¹m. 15/32; wessole A³f. 15/9
Wesz sb. — wesch N¹ 185/82; 4/II
Wężownik sb. — wazownÿk N¹ 4/127; wosownÿk N¹ 185/103 v.
Wiać vb. — wyacz inf. 15/75 v.
Wiatr sb. — wyatrem I¹ 15/45; wyatri A³ 15/46 v.
Widzieć vb. — wydzyal 3sg. 15/24 v.; bÿl bÿ wydząn N¹m. part. 15/43 v.
Wiecheć sb. — wyechyecz N¹ 4/V.
Wieczność sb. — wyecznosczÿą I¹ 15/69
Wiedzieć vb. — wyedzyecz inf. 15/37; wyedzyal 3sg. 15/45 v.
Wielce av. — velycze Inc. 7
Wiele av. — wyelye 15/51
Wielekroć av. — velyekrocz 15/68v.
Wielki ai. — wyelky N¹ 15/58 v.; wÿelkÿ N¹ 15/28; vyelkÿ N¹ 4/3; wyelgy N¹ 4/133; wyelgye N¹n. 4/90; vyelka N¹f. 4/38; vyelkyemv D¹n. 15/65 v.; wyelką I¹f. 15/46 v.; wyelkymy I³f. 15/48 v.
Wielkość sb. — wyelkosczy G¹ 15/32; swyelkosczÿ G¹ 15/32 v.; wyelkoscz A¹ 15/73; wyelkosczÿą I¹ 15/48 v.
Wiersz sb. — wyerzsche N³ 15/9 v.; wyersche A³ 15/9; vyerzschew L³ 15/33 v.
Wieść vb. — wyedzye 3sg. 15/38; wyodą 3pl. 15/38; bądzyesz wyodl 2sg. 15/56
Wieźć vb. — wyescz inf. 15/48 v.
Więcej av. — wÿaczÿ 15/37
Więcym av. — vyączym 15/13 v.
Większy ai. — wiekssi N¹m. 185/100.
Wilczy ai. — wilcze N¹n. 185/91; vylcze N³f. 4/83
Winić vb. — wÿnÿą 3pl. 15/25 v.
Winny ai. — sgrona wynne G¹ 15/34 v.
Wino sb. — wyna G¹ 15/16
Winowanie sb. — wynovanyv L¹ 15/33 v.
Wirzba sb. — wyrba N¹ 4/136
Wirzch sb. — vyrzch N¹ 15/81
Wlać vb. — wlyana N¹f. part. 15/28 v.
Własny ai. — wlasne A¹n. 15/15

Włos sb. — wloszy, wloschÿ N^1 4/39; 15/10 v.; vloszycz N^3 Inc. 7.
Włosek sb. — wloski N^3f. 185/82
Włoski ai. — włoski, wloskÿ, wloszky N^1m. 185/85 v.; 4/62, 124; vloska N^1f 4/105.
Włożyć ai. — wlozicz inf. 15/58; wlozona N^1f. part. 15/14 v.; wlozone N^3f. 15/60 v.
Wnątrz av. — wnątrz 15/47 v.
Woda sb. — wodi N^3 15/16
Wodny ai. — vodna N^1f. 185/94 v.; wodna N^1f. 4/98
Wola sb. — wolya N^1 15/20 v.; woli, wolÿ G^1 15/23 v., 35; wolyą A^1 15/26 v.
Wołewy ai. — voleve(!) N^3 4/24
Wpajać vb. — wpalyalasz (!) 2sg. 15/28 v.
Wpoić vb. — wpoyą 3pl. 15/47 v.; wpoyona N^1f. part. 17/47 v; wpoÿoną N^1f. part. 15/15
Wpuścić vb. — wpusczil 3sg. — 15/23
Wrony ai. — vrony N^1m Inc. 7
Wrotycz sb. — wroticz N^1 4/9
Wróbli ai. — wroblye N^1n. 4/65
Wrzenie sb. — wrzenye, wrzenÿe N^1 15/21 v., 38 v.
Wschodzić vb. — wschodzÿcz inf. 15/16
Wsiać vb. — wschial 3sg. 15/34, 43
Wstąpić vb. — wstąpuÿą 3pl. 15/56
Wstrzymałość sb. — wstrzymaloszczÿ G^1 15/46 v.
Wszakoż cn. — wschakosz 15/47 v.
Wszelki ai. — wselka N^1f. 15/60
*Wszen pn. — oth wschech G^3 74/98 (2 r.); nath... wsche A^1n. 74/98
Wszystek pn. — wszchysthkych G^3 74/98; nath wschysthkÿ A^3 74/98; wschysthkyemÿ I^3 74/98
Wszytek pn. — wsitkyemu D^1n. 15/45; wsitko A^1n. 15/19 v.; wsitkÿmy I^3f. 15/51
Wy cfr. Ty
Wyciąć vb. — wyczyąncz inf. 15/75
Wyciągać vb. — vicziągąne N^3f. part. 15/83
Wydawać vb. — widawacz inf. — 15/15 v.
Wygnanie sb.— wignąnÿe, wignąnye, wÿgnąnÿe N^1 15/25 v., 32; 29 v.; na wygnąnÿe A^1 15/10
Wyjąć vb. — wyyąte N^3m. part. 15/35 v.
Wyjść vb. — wisli 3pl. 15/25
Wyjście sb. — ku wysczyv D^1 15/72 v.
Wykarmić vb. — vikarmyoni N^1m. part. 15/17
Wykład sb. — vyklad A^1 15/33
Wykorzenić vb. — wikorzenycz inf. 15/75
Wylewać vb. — wylyewąne N^1n. part. 15/21 v; wylyewayączego G^1n. 15/43 v.
Wymówić vb. — wymowicz inf. 15/71
Wypędzenie sb. — wypądzenÿa G^1 15/20
Wypisać vb. — wypissacz inf. 15/33 v.
Wypuszczać vb. — wypusczasz 2sg. 15/49 v.
Wyrwać vb. — wyrwalem 1sg. 15/24 v.
Wyrzucić vb. — wirzuczon N^1m. part. 15/29 v.
Wyschnąć vb. — wyschlym L^1n. part. 15/10 v.
Wysłowić vb. — wislovi 3sg. 15/48
Wysłuchać vb. — visluchana N^1f. part. 15/25
Wysoki ai. — wiszoki N^1m. 185/84 v.; wissokÿe A^1n. 15/20 v.
Wysszy ai. — visschi N^1m. 15/13
Występ sb. — wistąmp N^1m. 15/27 v., 29 v.; wÿstąpow G^3 15/52 v.
Wyśpiewać vb. — wispyewa 3sg. 15/41
Wyznać vb. — visnąnego G^1m. part. 15/28
Wyznanie sb. — wisnąnye N^1n. 15/ 28
Wyzwolić vb. — wiswolyoną A^1f. 15/69 v.
Wzgardzić vb. — wsgardzone N^1n. 15/56
Wziąć vb. — wziąlasz 2sg. f. 15/29; wsyąty N^1m. part. 15/68 v.
Wzraz sb. — na wsras A^1 15/13
Wzrosnąć vb. — wzroslesch 2sg. 15/17
Wzrost sb. — wzrostv G^1 15/12

Zabaczyć vb. — zabaczil 3sg. 15/45 v.
Zabić vb. — zabit N^1m. part. 15/29 v.
Zachowanie sb. — wzachovanÿv L^1 15/32 v.
Zachwiać vb. — zachwÿąna N^1f. part. 15/15
Zaćmić vb. — zaczmylÿ 3pl. 15/28 v.; zaczmyony N^1m. part. 15/39
Zaćmienie sb. — zaczmÿenÿe N^1n. 15/38
Zaczerwienie sb. — przes zaczerwyenye A^1 15/14
Zaginąć vb. — zaginąlÿ 3pl. 15/49
Zajęczy ai. zayaczy N^1m. 4/97
Zakazić vb. — zakazone N^3f. part. 15/17 v.
Zakon sb. — w zakonye L^1 74/98
Zakryć vb. — zakricz inf. 15/45; zakrite N^3 f. part. 15/18, 38 v.
Założyć vb. — zalozil 3sg. 15/24 v.
Zamieszać vb. — zamyeschacz inf. 15/45; zamÿescha 3sg. 15/34 v.; zamyeschayącz part. 15/38 v.; zamyeschąny N^1m. part. 15/16 v.; zamÿeschona N^1f. part. 15/38v.
Zamieszanie sb. — zamÿeschanÿe N^1 15/36
Zamieszawać vb. — zamyeschawayą 3pl. 15/9

Zamknienie sb. — ząmknyenÿe N^1 15/67 v.
Zamorski ai. — zamorska N^1f. 185/101 v.
Zanowiec sb. — sanovÿeczÿ(!) N^1 4/69
Zapalać vb. — zapalyelya 3sg.f. 15/33 v; zapalyayączego G^1m. 15/21 v.; zapalyono inp. 15/34; zapalyonich G^3f. part. 15/33 v.
Zapamiętanie sb.—zapąmyątanye N^1n. 15/17 v.
Zapłata sb. — zaplat N^1m. 15/29; zaplati G^1 15/27 v.
Zarazić vb. — zarazilbÿ 3sg. con. 15/75 v.
Zasiać vb. — zaschyacz inf. 15/75
Zasmucenie sb.— zasmuczenya, zasmuczenÿa G^1 15/36, 36 v.; zasmuczenyv D^1 15/29; zasmuczenÿm I^1 15/39; o zasmuczenv L^1 15/14 v.
Zasmucić vb. — zasmuczon N^1m. part. 15/39 v.
Zastawić vb. — zastawyono inp. 15/18
Zatracenie sb. — zatraczenya G^1 15/27 v.
Zatym cn. —zatym 15/22 v., 50 v., 66
Zawiązać vb. — zawyązal 3sg. 15/51
Zawżdy av. — zawsdi 15/46 v.
Zbawiciel sb. — zbawyczyel N^1 74/98
Zbraniać vb.—sbrąnyayączą A^1f. part. 15/19 v.
Zdradliwie av. — sdradlywe 15/11
Zdrowie sb. — sdrowye I^1 15/11
Zdrowy ai. — szdrowa N^1f. 74/98
Zdumieć cfr zumieć
Zdumienie cfr zumienie
Zebrać vb. — zebrawsschi part. 15/17 v.
Zebranie sb. — zebrąnÿe N^1 15/20 v.
Zedrzeć vb. — zdarli 3 pl. 15/37 v.; szdartego G^1m. part. 15/37 v.
Zeigrać vb. — zeygra (!) 3sg. 15/45
Zgadzać vb. — sgadza 3sg. 15/52 v.
Zgoda sb. — sgodą A^1 15/72 v.
Ziele sb. — zyelye N^1 4/13 (4 r.); zielie N^1 185/72 v., 83, 85
Ziemia sb. — ziemia N^1 185/20; zÿemye G^1 15/67; zyemyą A^1 15/16 v.; wziemÿą A^1 15/43; zyemÿą I^1 15/32
Ziemować vb. — zemvÿe 3sg. 15/18
Złoto sb. — wezlyoczÿe L^1 74/98
Złotogłów sb. — zlothoglow N^1 185/76; 4/21
Złotnik sb. — zlothnyk N^1 4/44; zlothnÿk N^1 185/83
Złotowłos sb. — slotovlosch N^1 4/69
Zły ai. — slego G^1n. 15/50 v.; slym L^1n. 15/33 v.; slą I^1f. 15/29 v.
Zmarły cfr smarły
Zmaza sb. — zmaząm I^1 15/29 v.
Zmienić vb. — cfr smienić
Znamienity ai. — snamyenyta N^1f. 15/20; snamÿenyte N^3f. 15/45; snamyenytych G^3f. 15/51
Znienagła cfr snienagła
Zołzy sb. — zolzi N^3 185/115, 115 v.
Zrządzenie cfr srządzenie
Zrządzić cfr srządzić
Zumieć vb. — zumÿąny N^1m. part. 15/17
Zumienie vb. — zvmyąnye N^1 15/17
Związanie sb. — ku swyązącyv 15/63 v.
Zwierzę sb. — swyerzatem D^3 (!) 15/60
Zwłaszcza av. — zvlascza Inc. 7
Źrzenica sb. — rzenycza N^1 15/14

Żaden cfr Żadny
Żadny pn. — zadna N^1f. 74/98; zadny G^1f. 15/38 v., 40; zadnÿ G^1f. 15/23 v.; na zadną A^1f. 15/21 v.
Żagiel sb. — zaglye A^3 15/43
Żałować vb. — zalvyesz 2sg. 15/52; zalvye 3sg. 15/51; zalowal 3sg. 15/24
Żądać vb. — ządayancz part. 15/24 v.
Żądliwość sb. — ząndliwoscz N^1 15/46 v.; ząndliwosczÿ G^1 15/46 v.; ządlÿ wosczi N^3f. 15/18; ządliwosczyąmÿ I^3 15/64 v.
Żądza sb. — dlya ządze G^1 15/25; ząncz, zandz G^3 15/34, 76
Żołądź sb. — do zolądzyv G^1 15/34 v.; zolądzym I^1 15/61
Życie sb. — zyczÿa G^1 15/49, 67 v.
Żyto sb. — zyto A^1 15/43
Żyw[y] ai. — zyw N^1m. 15/51
Żywić vb. — zÿwÿe 3sg. 15/46 v.
Żywot sb. — zywotha G^1 74/98; ziwotowi D^1 15/38; zÿwoth A^1m. 15/51 v.

Babski np. — Babski Inc. 7
Chrystus np. — Cristhvsz 74/98
Cikowski np. — Czikowskÿ 15/75
Jan np. — Jan Inc. 7
Jezus np. — Jezus 74/98
Koszyce np. — Koszycze Inc. 7
Maria np. — Maria 74/98
Nero np. — nero 15/65
Piotr np. — pyothra G^1 4/13
Skrzeszowski np. — Skrzesowski Inc. 7
Sokratesowy ai.—socratessovi (nauky) G^1 15/26
Szaleny np. — Saleny Inc. 7
Szkrobot np. — Scroboth Inc. 7